

INTET MENNESKE ER EN Ø

*Et narrativt perspektiv på unge stofbrugeres identitetsforståelse
og deres indskrivning i en intervention under afsoning*

Gruppenummer: 19 **Navn:** Cecilia Rand

Semester og årstal: kandidatuddannelsen i Kriminologi. 4. Semester, 2018
Institut for Sociologi og Socialt Arbejde. Aalborg Universitet

Vejleder: Christian Klement

Antal ord: 25169

ABSTRACT

This project deals with substance users who are enrolled in an innovative intervention in two Danish prisons. The project is rooted in a narrative approach. With an interest in the individual's story, I seek to understand how the subject expresses an understanding of identity in relation to the intervention. Within the narrative approach, the meaning is created in retrospective experiences. These are bridging due to contemporary and future understanding of the identity.

The project enters into the landscape of a harm reduction and control policy understanding as the interventions navigate in. The perspectives are not the subject of the analysis, but included in the discussion section.

During my employment at Centre for Alcohol and Drug Research and working on the EPPIC project, I have been granted access to the survey field to which the data material has been obtained in cooperation with them. It has provided at large data material that I have to navigate in without being blind to the narrative perspective. Interviews with six young drug users or former drug users enrolled in two different interventions are the project's primary data material. The data material has been used to identify and categorize three central themes across the narratives that have had a particular focus on stories in relation to interventions: 1) cultural consumer morale, 2) external motivation, 3) inner motivation. In a narrative criminological perspective, I have used Sveinung Sandberg's theoretical approach combined with an analytical approach from Catherine Riessman. Thus I have the opportunity to analyze the context and the dialogue between informant and interviewee while focusing on "what" is being said. Using Steffen Jöhncke et al. "Løsningsmodeller" I have been able to zoom in on the intervention and how the drug user/former drug user expresses his identity through the intervention. The analysis has been based on three analysis points: 1) Identity, 2) Opportunities, 3) Reflections.

In the narrative analytical work, the purpose is to search beyond the limits of recognition to interpret the surplus of meaning. The purpose is to generate new understandings and perspectives in the field of interventions.

The purpose of the project is not to generalize, but to create credibility in the data that can be transmitted pragmatically. The projects findings indicate that the drug users/former drug users enrolled in the innovative intervention in the Danish prisons generally respond positively to the program. Especially the community and the structure are described as supportive and motivation rewarding. Almost all informants

also describe the close conversation with the therapists as rewarding. It creates a safe space to talk and reflect.

It is also important how the inner and external motivation acts, both individually and in interaction. The external motivation is based on actions undertaken in the field of the control policy. Therefore there is a need for an inner will if the end of drugs has something to hold on. The reflection and opportunities is booth rooted in an understanding of identity, but also in cultural consumer morale. How their culture has been in relation to substances that matter to the choices they make in the future and what opportunities they see in the intervention.

***"Intet menneske er en ø,
en verden for sig;
ethvert menneske er et stykke af fastlandet,
en del af det hele"***

- John Donne, 1642

FORORD

Jeg vil gerne indlede med en stor tak til informanter og samarbejdspartnere for at denne afhandling er blevet beriget med så spændende et empirisk datamateriale. Uden adgang til feltet og informanternes initiativrige fortællerlyst var indholdet blevet en del fattigere. Videre vil jeg også sige tak til Center for Rusmiddelforskning, her især til Vibeke Asmussen Frank og Maria Herold for at give mig en plads på EPPIC temaet og herigennem lade mig få adgang til det empiriske felt. Tak for faglig sparring, gode råd og den tillid I har vist mig både som kollega og som specialeskrivende studerende. Der skal også lyde en tak til familie og venner, som via sparring har bistået med gode råd og vejledning samt med deres rettende pen og korrektur sørget for at afhandlingens budskab klart og tydeligt kommer frem uden forstyrrende elementer.

Slutteligt vil jeg sige en tak til min kyndige vejleder Christian Klement for faglig vejledning, konstruktiv feedback og behændigt være en navigerende hånd igennem et landskab af empiri, teori og viden. Det har været en lærerig og motiverende proces, og jeg sætter pris på vejledningen og støtten gennem hele processen.

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING	s. 10
1.2 Problemfelt	s. 11
1.3 Oversigt over specialet	s. 11
1.4 Beskrivelse af projekt EPPIC og samarbejdet	s. 12
1.5 Begrebsdefinitioner	s. 13
1.5.1 Innovative interventioner	s. 13
1.5.2 Forbrug, misbrug og stoferefare	s. 13
1.5.3 Fravalg	s. 14
2. SKADESREDUKTION I ET HISTORISK PERSPEKTIV	s. 16
2.2 Det skadesreducerende forebyggelsesbegreb i praksis	s. 18
2.3 Det døgnbehandlende miljø i Kriminalforsorgens regi	s. 19
2.4 Intervention X og Intervention Y	s. 20
3. METODISKE OVERVEJELSER	s. 21
3.1 Gennemsigtighed i projektet	s. 22
3.2 Undersøgelsestilgang	s. 23
3.3 Den kvalitative metode i et narrativt perspektiv	s. 24
3.3.1 Store og biografiske fortællinger	s. 24
3.3.2 Guidelines for narrative interview	s. 24
3.3.3 Sampling	s. 25
3.3.4 Dataindsamling	s. 26
3.3.5 Databehandling	s. 27
3.4 Metodediskussion	s. 27
3.4.1 Et kritisk blik på den kvalitative tilgang	s. 27
3.5 Projektets samlede kvalitet	s. 28
3.6 Strategi for analysestruktur	s. 29
4 TEORI	s. 30
4.1 Sveinung Sandberg og Catherine Kohler Riessman	s. 31
4.2.1 Narrativ Kriminologi	s. 31
4.2.2. Narrative analysemetoder.....	s. 32
4.2.3 Tematisk analyse	s. 32

4.2.4 Dialogisk/performativ narrativ analyse	s. 33
5. LØSNINGSMODELLER	s. 34
5.1 Sociale teknologiers rationaler og praksis	s. 34
5.1.1 Identitet	s. 35
5.1.2 Muligheder.....	s. 35
5.1.3 Refleksion	s. 36
6 ANALYSE	s. 36
6.1 Præsentation af casene	s. 37
6.1.1 Silas	s. 37
6.1.2 Thor	s. 37
6.1.3 Kian	s. 38
6.1.4 Mickey	s. 38
6.1.5 Abbas	s. 38
6.1.6. Borhan	s. 39
6.2 Analysedel 1: Narrativ Kriminologi	s. 39
6.2.2 Kulturel forbrugsidentitet	s. 39
6.2.3 Ydre motivation	s. 43
6.2.4 Indre motivation	s. 44
6.3 analysedel 2: Identitet og intervention	s. 49
6.3.1 Silas	s. 50
6.3.2: Thor	s. 52
6.3.3 Kian	s. 55
6.3.4 Mickey	s. 57
6.3.5 Abbas	s. 62
6.3.6 Borhan	s. 64
6.4 Andre fund	s. 67
7. DISKUTERENDE KONKLUSION	s. 69
8. LITTERATURLISTE	s. 74
8.1 Bøger	s. 74
8.2 Rapporter	s. 75
8.3 Tidsskrifter	s. 76
8.4 Internettet	s. 76

Appendiks 1:

Samtalenoter - Niels Løppenthin	s. 78
---------------------------------------	-------

Appendiks 2:

Samtalenoter Åbent fængsel A	s. 79
------------------------------------	-------

Appendiks 3:

Samtalenoter Fængsel B	s. 80
------------------------------	-------

Appendiks 4:

Guidelines for narrative interviews	s. 81
---	-------

Appendiks 5:

Transskriptionsnøgle	s. 83
----------------------------	-------

Appendiks 6:

Informationsark om EPPIC	s. 84
--------------------------------	-------

Appendiks 7:

Samtykkeerklæring	s. 85
-------------------------	-------

Tro- og loveerklæring

Det erklæres herved på tro og love, at jeg egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Jeg er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på:

<http://www.studerende.aau.dk/Eksamenssnyd+--hvordan+undg%C3%A5r+du+det%3F/>

Jeg er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning.

Endelig står jeg inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

1 INDLEDNING

Denne afhandling udspringer af et samarbejde med Center for Rusmiddelforskning, hvor jeg er ansat på forskningsprojektet EPPIC. I min ageren som forsker stod jeg for at skulle interviewe nogle unge mennesker med en forbrugshistorik af stoffer, afsonende i et fængsel og som under deres afsoning er indskrevet i en intervention. Dette vakte straks min interesse i også at inddrage deres fortællinger i eget undersøgelsesstudie. Således har jeg haft mulighed for at betræde et felt af spændende fortællinger med hver deres nuancer, fortolkninger og forståelser.

Samtidig, lige i starten af dette år, udkom Peter Ege med den meget motiverende, men også tankevækkende bog om "Stofproblemer - og hvordan man løser dem" (2018). Dette kunne næsten lyde som en hjælp-til-selvhelp bog, men ak nej, anderledes ser virkeligheden ud. For, som Peter Ege skriver, så har vi forsøgt de sidste mange årtier at gøre bugt med stofproblemerne og vi er stadig ikke kommet i mål. Og vi kommer det måske heller aldrig. Dette til trods for repressive kontrolpolitiske tiltag og flere midler som bevilliges til området. I stedet foreslår han, at vi begynder at vægte os mere til det skadesreducerende perspektiv og begynder at være realistiske omkring, hvorvidt forebyggelse fremfor forbud måske er vejen til forbedring for den enkelte stofforbruger. Med Peters Eges refleksivitet i bogform, således vakte min interesse for på en eller anden måde at undersøge feltet nærmere. Hvordan faconen for min undersøgelse er endt med at tage sig ud, lægger til dels et stykke væk fra min oprindelige forestilling om et mere direkte neddyk i kontrolpolitikken og de skadesreducerende tiltag. Det empiriske materiale rodfæstes i de unges narrativer, hvorved det også bliver relevant for mig at lade deres forståelser og fortolkninger komme frem i lyset. Derved forkastede jeg idéen om den mere samfundsorienterede, politiske belysning af en given problemstilling og valgte at lade narrativerne blive det centrale i forhold til deres kontekst. Således vendtes mit fokus mod de unge, som under afsoning i fængsel er indskrevet i en intervention. Mere direkte formuleret er interessen for undersøgelsen udvundet i, hvordan den unge i sin egen fortælling udtrykker sin identitetsforståelse i forhold til interventionen. Dette kan belyses på flere måder alt afhængigt af de ontologiske og epistemologiske spørgsmål. Således bevæger vi os hen i mod afhandlingens problemstillinger og problemformulering. Afhandlingens fokus beror i en interesse for det meningssøgende og meningsskabende selv, som i sine narrativer organiserer oplevelser og handlinger hvorigennem identiteten dannes. Identitetsforståelsen og nye selvforståelser dannes i berøring med konteksten og er således dynamisk. Ovenstående danner grundlaget for afhandlingen og leder således frem til følgende problemformulering med tilhørende underspørgsmål:

1.2 PROBLEMFORMULERING

Hvilke narrativer afspejler sig i de stofernes forståelse af deres stofforbrug og forebyggelsesinterventioner rettet derimod, og hvilke narrativer afspejler sig i de stofernes forståelse af interventionernes håndtering af stofproblematikkerne?

Ad1: Hvordan udfoldes forskellige tematikker på tværs af narrativerne?

AD2: Hvilken praktiskforståelse af interventionen og afvigelse af stofforbrug afspejler hvert enkelt narrativ?

Som det fremgår af problemformuleringen, har jeg valgt at inddele den i to underspørgsmål, som hver især skal udgøre en analysedel. I første del er formålet at belyse narrativernes "hvad" på tværs af narrativerne og i forhold til forskellige tematikker. I afhandlingens anden del er formålet at zoome ind på interventionerne, som informanterne er indskrevet i, og belyse hvordan de udtrykker deres identitet, muligheder og refleksioner i forhold til interventionen.

1.3 OVERSIGT OVER SPECIALET

Afhandlingen er opbygget således at første kapitel indeholder den allerede læste indledning til feltet og problemformulering. Endvidere vil samarbejdet med forskningsprojektet EPPIC blive præsenteret samt begrebsafklaringer og fravalg.

Afhandlingens andet kapitel vil starte bredt ud med en forkortet historisk gennemgang af det skadesreducerende og kontrolpolitiske perspektiv. Dette er valgt for at tydeliggøre, hvilket landskab jeg skriver mig ind i og hvorledes udviklingen er foregået i retning mod et mere skadesreducerende perspektiv om end kontrolpolitikken fortsat har et fast greb. Derefter kredses mere ind til at omhandle det skadesreducerende felt i praksis og inden for Kriminalforsorgens regi for slutteligt at beskrive interventionerne, som informanterne er en del af.

Afhandlingens tredje kapitel fokuserer på metodiske til og fravalg og hvorledes disse valg er af betydning for det datamaterialets troværdighed. Ligeledes vil analysestrategien blive præsenteret.

Kapitel fire præsenterer afhandlingens teoretiske referenceramme og beskriver hvorledes de vil blive anvendt i afhandlingens kapitel 5, som er den analytiske bearbejdning. I dette kapitel præsenteres også en præsentation af hver case.

Det sidste kapitel i afhandlingen, kapitel seks, er en vekselvirkning mellem konklusion og diskussion. Således er de skrevet i en samlet diskuterende konklusion.

1.4 BESKRIVELSE AF PROJEKT EPPIC OG SAMARBEJDET

Tematiseringen og interessen for afhandlingens undersøgelsesfelt rodfæstes i en udforskende interesse i stofernes narrativer om stofforbrug og det at være indskrevet i en intervention. Denne er øget som led i mit afviklet praktikforløb samt efterfølgende ansættelse som studentermedhjælper ved Center For Rusmiddelforskning (CRF), hvor jeg har været en del af det større europæisk projekt EPPIC: "Exchanging Prevention practices on Ploydrug use among youth In Criminal justice systems".

EPPIC er i sin rå form et 3 årigt komparativt tværnationalt samarbejdsprojekt mellem seks europæiske lande¹, med det formål at generere viden om og faciliteter udveksling af innovative "best practice" erfaringer omkring forbrug af stoffer blandt unge, 16-24 årig, i kontakt med kriminalforsorgen. Herunder at generere viden om hvilke forbindelsesmekanismer der kan være til stede mellem et stofforbrug og kriminalitet. Interessen for målgruppen beror på, at mangt forskning enten fokuserer på unge og stofforbrug eller unge og kriminalitet, men i mindre omfang undersøger sammenhænge mellem unge, et forbrug af stoffer og kriminel adfærd (EPPIC, u.d.). Det empiriske materiale består af interviews med de unge med et fokus på deres "trajectory" i stofforbruget. Dette forstås som individuelle variationer i stofforbruget i et tidsmæssigt perspektiv relateret til hændelser, socioøkonomisk og psykosociale forhold i et bredere livshistoriskperspektiv. Ligeledes vil projektet også inddrage professionelles og praktikers perspektiver og erfaringer i forhold til interventioners virkningspotentialer. Dette belyses i forhold til eksisterende European Prevention Quality Standards, lovgivninger mm., hvorudfra der også er et fokus på udviklingen af kvalitetsstandarder for interventioner.

Projektet gør brug af begrebet *innovative interventioner* i beskrivelsen af stofrelaterede forebyggende og behandlende indsatser, hvilket er samme begrebsforståelse, som vil blive anvendt i nærværende afhandling.

Som nævnt er EPPIC forankret ved Center for Rusmiddelforskning, hvis overordnet formål er at forske i og formidle viden omkring alkohol, rusmidler og stofforbrug både indenfor det legale og illegale område. Forskningscenteret er en del af Psykologisk Institut ved 'Aarhus University Business and Social Science'.

¹ De deltagende lande er England, Polen, Tyskland, Østrig, Italien, Danmark

Samarbejdet med internationale forskningsinstitutioner er en central faktor for centerets videns generering og vidensformidling.

1.5 BEGREBSDEFINITIONER

For den videre læsning og forståelse uddybes terminologibegreberne ”stoferefare” og ”innovative interventioner”.

1.5.1 INNOVATIVE INTERVENTIONER

En intervention er afledt af det latinske interventio, hvilke oversat referer til mellemkomst, mægling, indblanding. Inden for det sociologiske felt forstås det som en handling eller en foranstaltning, som griber ind i en situation med det formål at forhindre et bestemt udfald eller ændre en udvikling (Jørgensen, 2017; Sproget, u.d.). Interventioner er således en indsats, hvori der kan bruges forskellige metoder, og som kan være opbygget af flere delelementer. I nærværende afhandling er der fokus på forebyggelsesinterventioner inden for Kriminalforsorgsregi. Det innovative aspekt skal beskues som en tænkning inden for behandlingssystemet, hvor det ikke kun er forbruget af stoffer som problematiseres, men ligeså er der et fokus på de omkringværende sociale faktorer, såsom familiemæssige forhold, uddannelse, tilhørsforholdet til arbejdsmarkedet m.v. samt sundhedsmæssige faktorer, hvor formålet er at afhjælpe skadelige følgevirkninger foranlediget af et forbrug af stoffer. Dermed fremtræder en forståelse af, at et stofbrug kan aflede til eller være afledt af andre faktorer, som det kan være sig lige så væsentligt at arbejde med for i det lange løb at nedsætte forbruget. Dette lænser sig op af det skadesreducerende perspektiv.

I den videre læsning vil det bemærkes, at jeg ikke har været helt konsekvent i anvendelsen af termerne, hvorfor der nogle gange vil blive anvendt forebyggelses- og behandlingstiltag, forebyggelses- og behandlingstankegang ect., når behandlingsområdet omtales mere bredspektret, eller hvor det virker mest troværdigt i henhold til en citeret artikel, tidsskrift og lign. ”Døgnbehandling” vil blive anvendt i analysen, som en beskrivelse for den afdeling, som informanterne sidder i.

1.5.2. FORBRUG, MISBRUG OG STOFERFAREN

En distinktion mellem at blive opfattet som forbruger og misbruger synes væsentligt for den videre læsning. Ligeledes har det været relevant i feltarbejdet og i mødet med de unge forbrugere af euforiserende stoffer,

da en stofbruger kan antage mange former og skikkelser, hvilket blandt andet afhænger af forbrugets sociale kontekst (Lauridsen et al., 2010:12).

Den terminologiske definition kan variere afhængigt af grundsynet. Interventioner med et forebyggende og behandlende sigte påhviler typisk en klinisk definition. Denne definerer mellem stofbrug og misbrug i forhold til specifikke kriteriesymptomer udformet af World Health Organization (WHO u.d.)². Her bliver det således en individuel vurdering af stofforbrugets betydning samt hvilke problemer og skader det har medført. Sundhedsstyrelsen, som varetager opgaver inden for forebyggelses- og narkotikaområdet, kobler nogle flere faser på overgangen fra forbruger til misbruger. De beskriver forløbet startende som et eksperimenterende, rekreativt forbrug, hvilket videreudvikler sig til et mere regelmæssigt forbrug for derefter at antage form som et stofmisbrug eller en afhængighed (Sundhedsstyrelsen, 2013:5). Snitfladerne afhænger blandt andet af, hvornår og hvordan forbruget begynder at gribe negativt ind i den personlige og sociale verden. Dermed er det nødvendigvis heller ikke en lineær udvikling. Således synes der at være behov for en mere neutral begrebsanvendelse end "misbruger". Termansen et al. benytter i en SFI rapport fra 2015 begrebet *problematiske forbrug*. Logikken er fornuftig i og med forbruget bliver problematisk, da det griber ind i individets sociale liv, skolen, hjemmet, psykisk mm. (2015:21), men samtidig kan sensitiviteten i formulering indvirke negativt, hvis ikke den enkelte ser sit forbrug som problematisk. For at komme uden om berøringsfladen "problematiske" og "mis-", kunne der opereres med termen *hyppigt forbrug*. Den negative sensitivitet omkring ordlyden er ikke fremtrædende på samme måde, men omvendt så bliver det et definitionsspørgsmål om, hvad *hyppigt* er. Med udgangspunkt i afhandlingens empiriske felt, hvor informanterne har erfaring med stoffer, men ikke nødvendigvis er i et aktivt forbrug længere, synes det korrekt at benytte termen *Stoferfarne*. I den følgende læsning vil stof(for)bruger anvendes, når en forbruger af stoffer omtales i et bredere perspektiv.

1.5.3 FRAVALG

Der er i afhandlingen foretaget nogle bevidste valg og fravalg. Der er foretaget et valg om at lave nogle nedslag i det empiriske materiale, hvor det har været relevant for besvarelsen af problemformuleringen. Det empiriske materiale er omfangsrigt og rummer flere fortællinger og erfaringsbaseret forståelser og fortolkninger end hvad dette speciale har til hensigt at belyse. De mere specifikke nedslag skal stadig forstås i narrativernes helhed og hvordan livshistorierne kobles sammen af fragmenterede dele til en

² WHO har udformet seks kriterier, hvor afhængighed diagnosticeres, hvis stofbrugeren kan relateres til 3 ud af de 6 kriterier.

helhed, som skaber mening og sammenhæng. Derfor er alle interviewene i deres fulde transskriberede længde også blevet vedlagt som appendiks.

Der er også foretaget et fravalg om et mere direkte brugerperspektiv til belysning af problemstillingen om end det kunne have rammet emnet mere ind. I stedet er der foretaget et valg om et mere åbent fokus på, hvad den enkelte informant fortæller om den givne intervention. Ligeledes hvad de oplever og erfarer som indskrevet i en intervention, og hvordan forstår de sig selv i forhold til det.

Derfor er der også foretaget et fravalg om at inkludere de professionelles/behandlernes syn og indsigt, da fokus ønskes at være på de stofferfarne. Dette valg er med til at skabe en tydeligere klarhed over for deres perspektiver.

Det er ej heller et kønsspecifikt bevidst valg kun at interviewe mænd, men det har været forudsætningen for, hvad feltet har muliggjort. Ligeså har der ej heller været fokus på etniciteten, da formålet er at tolke på det almenmenneskelige frem for mere specifikke aspekter.

2 SKADESREDUKTION I ET HISTORISK PERSPEKTIV

Gennem de sidste par årtier har behandlingstanken, og dermed behandlingssystemet, i små etaper ændret sig fra en målsætning om stoffrihed, foranlediget af en repressiv kontrolpolitik, til i stedet en mere liberal tilgang, hvor en holistisk, skadesreducerende tankegang eksisterer med et mål om "normalisering"³ på et tidspunkt (Regeringen, 2010). International Harm Reduction Association (IHRA) definerer skadesreduktion som:

"Harm reduction refers to policies, programmes and practices that aim to reduce the harms associated with the use of psychoactive drugs in people unable or unwilling to stop. The defining features are the focus on the prevention of harm, rather than on the prevention of drug use itself, and the focus on people who continue to use drugs" (IHRA, u.d.).

Tillige karakteristika ved skadesreducerende foranstaltninger er ifølge IHRA, at de er praktiske, effektive, nemme at tilgå, sikre og omkostningseffektive. Ligeså baseres de politiske og praktiske faktorer på den stærkest mulige evidens. Principperne for tankegangen bygger på menneskerettigheder og offentlige sundhed. Således har det skadesreducerende princip skullet vinde indpas i et felt, som allerede var domineret af andre ideologier, herunder ideologierne om en kontrolpolitisk tilgang og en sygdoms- og behandlingsorienteret tilgang (Asmussen & Dahl, 2002:250). Denne tilpasning til og udvidelse af synsvinklerne på diskurserne på stofbrugsområdet udfoldes i det følgende.

Allerede tilbage i 1984 blev et af de første frø sået til det fundament, som den danske narkotikapolitik bygger på den dag i dag set i et forebyggelsesperspektiv. Dette med det daværende Alkohol- og Narkotikaråds udgivelse af rapporten "At møde mennesket, hvor det er ..." (Alkohol- og Narkotikaområdet, 1984; Ege, 2010:21;). Betænkningen om narkobehandlingen i Danmark medførte ikke som sådan tydelige, kvalitetsforbedrende og behandlingsændrende tiltag, især grundet fastholdelsen af den ideologiske målsætning om stoffrihed, men trods det vandt organiserings- og tankegangen, det skadesreducerende princip og en større anseelse af individuel brugerperspektiv lige så stille indpas i de efterfølgende årtier (Benjaminsen et. al, 2009:26; Brandt, 2012:66-67; Nissen, 1998:17). Dette har også været med til at ændre den pragmatiske forståelse af stofmisbrug, stofmisbruges præmisser, stof forbrug og relaterede sociale, psykiske og fysiske problematikker (Asmussen & Jöhncke, 2004:23). En tilkendegivelse af at varig stoffrihed

³ Fænomenet normalisering skal i denne sammenhæng forstås ud fra et mål om forbedring af stofbrugerens samlede livssituation ved: "[...] at mindske de fysiske, psykiske og sociale skader, som livet som stofmisbruger kan medføre for både personer med et stofmisbrug, deres nærtstående og samfundet, og samtidig at søge at forbedre funktionsevnen og udviklingsmulighederne" (SUU, 2015).

for alle stofferne vil være ideologisk, blev tydeliggjort i regeringens narkotikapolitiske redegørelse fra 1994, hvor det blev beskrevet, at interventioners brugerperspektiv bør forudsætte differentierede målsætninger (Justitsministeriet & Socialministeriet & Sundhedsministeriet, 1994). Det spirende frø satte også sit præg på den nye sociallov "Den lille socialreform", som blev indført i 1998, hvor medborgerskab og den stoffernes ret til at blive inddraget i egen sag blev indskrevet (Jöhncke, 1998:62). Ligeledes måtte den medicinske behandling ikke stå alene, men skulle kombineres med en forståelse og indsats over for de sociale og samfundsmæssige forhold (Brandt, 2012:67). Dermed blev stofbrug ikke kun anset som en sygdom, men fokus blev rettet mod den enkeltes sociale problemstillinger, og hvorledes disse kunne være forårsaget af og medføre til et stofforbrug.

Foranlediget af regeringsgrundlaget i november 2001, hvor indsatsen over for samfundets svageste skulle forstærkes, udlagde regeringen i 2003 den tværministerielle handlingsplan "Kampen mod narko" (Regeringen, 2003), hvori en øget forebyggelses- og behandlingsindsats, men samtidig en mere restriktiv og intensiverende kontrolpolitisk tilgang, fremlagdes. Formålet var at udarbejde og oparbejde en mere holistisk forebyggelses- og behandlingstilgang til stofbrugere. Dette ved inkludering af elementer af skadesreduktion i kontekst til sociale problemer ud fra en tankegang om *forebyggelse, behandling og bekæmpelse* af stofforbruget (Regeringen, 2003). Tiltaget skete blandt andet på baggrund af en eskalerende udvikling i antallet af illegale stofbrugere med sit udspring fra 1960'erne og frem samt en øgning i kriminalitet i 1990'erne, som blev forbundet med en stofbrugende adfærd (Brandt, 2012:64, 67). Ud over forbudspolitik, så fokuserede "Kampen mod Narko" også på en øget forebyggelses- og behandlingsindsats, hvilket kan synes at skabe en ubalance til den ellers fremvunde skadesreducerende tankegang (Storgaard, 2004:46-47).

Som en del af amtsnedlæggelserne og den nye kommunalreform i 2007 decentraliseres alkohol- og stofbehandlingen til kommunerne (Termansen et al, 2015:15-16). Dermed er den enkelte kommune eneansvarlig for kvaliteten og udbuddet af den/de givne stofbehandling(er) udmøntet under den forskrevne lovgivning. Da "Kampen mod narko" i praksis ikke havde den ønsket effekt i forhold til at nedtrappe antallet af stofbrugere⁴ og narkorelaterede dødsfald, offentliggjorde regeringen i 2010 en ny handlingsplan: "Kampen mod narko II" (Regeringen, 2010). *Skadesreduktion* bliver nu indskrevet som én af fire grundpiller i narkotikapolitikken sammen med *forebyggelse, behandling og kontrol*. Hermed har også et kontrolperspektiv deskriptivt gjort sit indpas i stedet for et bekæmpelsesperspektiv. Som en del af de nye initiativer og tiltag på området ændredes diskursen, og den sociale stofbehandling fik løbende en større rolle i forhold til tidligere, hvor den medicinske- og videnskabelige behandlingstilgang dominerede. Dette er

⁴ SFI skriver i rapporten "Kapaciteten i den sociale stofmisbrugsbehandling" at antal stofbrugere i perioden 2008-2013 stiger med 23%. For de 20-29 årige er der en stigning på 50% (Amilon et. al, 2016:16)

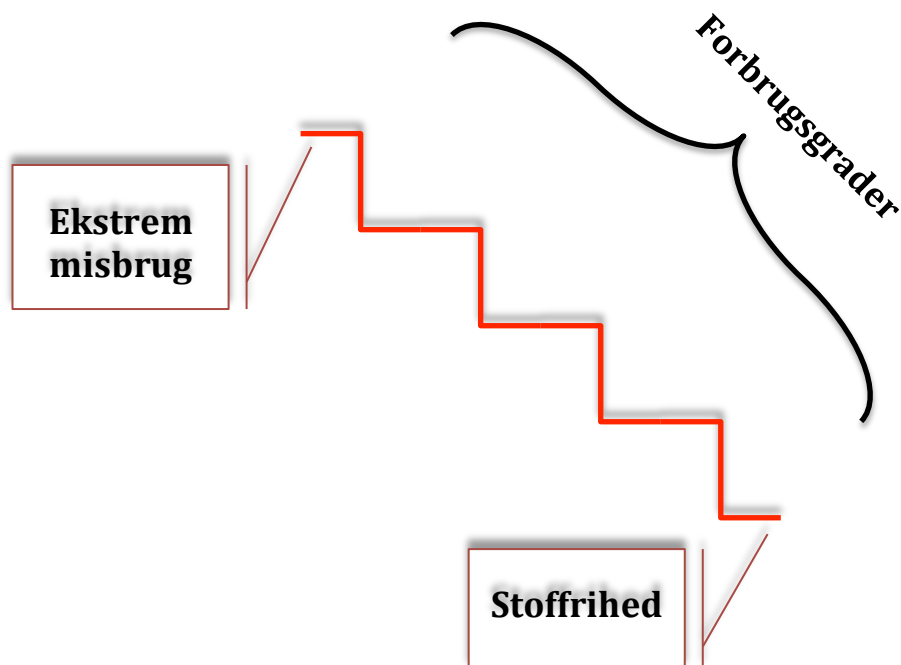
ligeledes den nye diskurs, som dominerer praksis i dag inden for narkotikaområdets primære retsgrundlag. I dag er der fortsat et stort fokus på at evidensbasere indsatser og herigennem kvalitetssikre indsatsen og frem denne individorienteret tilgang.

Som påvist har forebyggelses- og behandlingstanken udviklet sig stødt de sidste årtier mod et pragmatisk skadesreducerende princip om end den kontrolpolitiske tankegang fortsat danner rammen for narkotikapolitikken. Dette er med til at pufte til ideologierne i forhold til skadesreduktion. Hermed defineres en forståelse af skadesreduktion som både et ideologisk mål og en praktisk strategi (Asmussen og Dahl, 2002:251).

2.2 DET SKADESREDUCERENDE FOREBYGGELSESBEGREB I PRAKSIS

Dette afsnit har til formål at indsnævre princippet om at forebygge ud fra et skadesreducerende perspektiv. Det primære fokus er på skadesreduktion i praksis, da skadesreduktion som politisk målsætning netop er belyst i ovenstående afsnit 2: Skadesreduktion i et historisk perspektiv.

Som nævnt er et helhedsperspektiv inkorporeret i forebyggelsesprincipperne. Regeringen beskriver en intervention som værende bredspektret og dermed omfatte flere indsatsområder. Dette være sig skolen, beskæftigelse, familien, netværk med mere. Ligeledes skal interventionen arbejde ud fra en holistisk orienteret tilgang og dermed omfatte både alkohol og illegale stoffer, samt den skal være målrettet normer og adfærd (Sundhedsstyrelsen 2007:21; Regeringen, 2003). Ønsket er at forebygge negative følgevirkninger ved et videre forbrug, såsom fortsat eller øget kriminel adfærd, psykosociale problematikker, helbredsrisici og social marginalisering eller at forhindre en eskalering fra forbrug til et decideret misbrug og afhængighed. Endvidere kan skadesreduktion forstås som en forebyggelsesstrategi, hvori vægten lægges på det nyttige og det pragmatiske med nøgleord som problemløsning, handling og praksis (Asmussen & Dahl, 2002:253). Ved at arbejde ud fra en pragmatisk tilgang, hvor forandring til det bedre – ikke nødvendigvis stoffrihed – er målet, kan metoden således synes at have mulighed for at rumme flere i sin indsats. Med udgangspunkt i G. Alan Marlatts (1998) definition af skadesreduktion i praksis illustrerer Asmussen og Dahl, hvorledes indplacering af stofforbrug i et kontinuum af forbrugsgrader, kan give en forståelse af forebyggelsesmuligheder ved at arbejde på forskellige niveauer afhængigt af subjektet.

Figur 2. Illustration af placering af forbrug i et kontinuum, hvormed forståelsen af forebyggelse og forbehandling kan foregå trinvist.

Egen visuelle fremstilling baseret på G. Alan Marlatts definition præsenteret i Asmussen og Dahl, 2002.

Således skal kontinuummet illustrere muligheden for at kunne tilbyde et alternativ, hvor konsekvenserne vil være mindre alvorlige end hvad risikoudfaldet er med den aktuelle adfærd (Asmussen & Dahl, 2002:252). Herved refereres til interventioner, som, i overensstemmelse med kontinuum-forståelsen, fokuserer på oplysninger om og arbejdet med stoffernes skadevirkninger og negative følgevirkninger, hvis forbruget fortsætter i samme omfang, og arbejder således ikke med stofforbruget isoleret. Dette søges ligeså gjort via en omsorgsmæssig-relationel tilgang med fokus på det sociale samvær og social struktur. Yderligere vil et styrket brugerperspektiv være centralt. Hermed menes, at den stofbruger søges inddraget i udformningen af interventionen, hvorigennem ønsket også er at kunne omfavne personer, som ikke ønsker at tage imod et tilbud fra det etablerede behandlingssystem (Asmussen & Dahl, 2002:253).

2.3 DET DØGNBEHANDLENDE MILJØ I KRIMINALFORSORGENS REGI

I dette afsnit indsnævres yderligere den praktiske tilgang til unge stofbrugerne med en beskrivelse af den overordnede tilgang inden for Kriminalforsorgens regi. I næste afsnit vil interventionerne, som de unge er indskrevet i, blive udfoldet mere specifikt.

Alle indsatte screenes ved afsoningens start af fængslet med henblik på om de kan blive tilbudt en plads i døgnbehandlingsafdelingen (Appendiks 1: Samtaler med Niels Løppenthin). Interventionerne inde i fængslerne foregår i isolerede rammer som døgnbehandling, hvor kun indsatte under behandling, behandlere samt fængselsbetjente har sin gang. Dermed befinder de behandlende indsatte sig konstant i et

terapeutisk behandlingsmiljø, hvoraf definitionen af døgnbehandling gør sit tag (Kriminalforsorgen, 2018:5). Den kognitive adfærdsterapeutiske indsats har også til formål at påvirke forbrugsmønstret gennem arbejdet med andre faktorer. Det er et miljø præget af struktur, fællesskabsværdier og åben kommunikation. Dele som de behandlende indsatte alle er en aktiv medspiller i og udvikler af. Således arbejder interventionerne efter det skadesreducerende princip og søger at forebygge og skalere stofforbruget modsat et fokus på total stoffrihed, som det forefindes i den traditionelle døgnbehandling (Kriminalforsorgen, 2012:5) og som ellers er den dominerende tilgang i fængslerne.

2.4 INTERVENTION X OG INTERVENTION Y

Grundet anonymisering vil navnene på interventionerne ej fremgå. I appendikserne er de kaldt for intervention X (Appendiks 2:Samtalenoter Intervention X) og intervention Y (Appendiks 3:Samtalenoter Intervention Y) Da det undersøgende fokus er på narrativerne og hvordan disse afspejler en forståelse af interventionerne overordnet, således vurderes dette ikke misvisende for afhandlingens samlede kvalitetsmæssige forståelsesramme. De adfærdsterapeutiske metoder er ej blevet anonymiseret, da det er anerkendte metoder, som bruges i flere institutioner.

Nedenstående redegørelse af interventionerne baserer sig på to telefonsamtaler, som jeg har afholdt med den behandlende leder i den respektive intervention. Samtalenoterne er gengivet i de to appendiks (Appendiks 2:Samtalenoter Intervention X; Appendiks 3:Samtalenoter Intervention Y) og følgende beskrivelse af interventionerne vil referere tilbage til dem. Redegørelsen er foretaget i meget grove træk, og skal læses med henblik på at give en indsigt i den strukturelle kontekst og det kulturelle miljø, som informanterne fortæller ud fra. I et narrativt perspektiv bliver menneskets meningssøgende og meningsskabende identitet organiseret i forhold til konteksten.

Begge interventioner arbejder overordnet efter kognitiv adfærdsterapi. Begge har fokus på strukturen og fællesskabet som helt centralt og gennemgående sammen med de terapeutiske metoder. Således er både gruppe og individuelle samtaler et væsentligt aspekt i interventionen. Det kan være forskelligt, hvor ofte samtalerne finder sted samt det præcise indhold. Det kan handle om tilbagefald, feedback på oplevelser, sammenstød og lignende eller det kan være inddragelse af behandlingens mere overordnet adfærdsterapeutiske form.

Der hvor interventionerne overvejende adskiller sig fra hinanden er i forhold til den overordnet adfærdsterapeutiske tilgang, som baseres på to forskellige metoder. Intervention X baserer sin adfærdsterapi på den såkaldte Skematerapi, hvor hensigten er at forstå sine reaktionsmønstre som rodfæstes i en psykodynamiske forståelse. Ved at tilegne sig en forståelse, er målet at den enkelte kan

reflektere over sine følelser for at reagere mere hensigtsmæssigt i situationer. Intervention Y arbejder med det hierarkiske system, hvor der er mulighed for at arbejde sig frem i forskellige ansvarsopgaver. Formålet er at den enkelte skal lære at påtage sig et ansvar og være sig det bevidst. Hvis en indsat i døgnbehandling får et tilbagefald bliver denne ikke ekskluderet fra interventionen. I stedet arbejdes ud fra forskellige metodiske tilgange til at arbejde med forbrugsgraderne, fristelser og tilbagefald.

Det er generelt gennemgående at interventionerne ikke snakker om direkte stoffrihed med de indsatte, men at de gennem et relationelt motivationsarbejde søger at fremme en forandringslyst hos den enkelte. Motivationen står også helt centralt i begge interventioner. De beskriver det begge som et processuelt forløb, som den enkelte gennemgår, fra en ydre motivation til en indre motivation. Det vil sige fra en motivation om ophør på baggrund af strukturelle bestemmelser i form af kontrolpolitiske tiltag, såsom at rene urinprøver giver udgang fra fængslet, til en mere personlig og viljebestemt drivkraft til at ophøre sit forbrug på grund af selvindsigt, refleksion mm.

I den analytiske bearbejdning vil der ikke blive distanceret mellem interventionerne i informanternes narrativer. Dette fordi interessen ikke ligger i et komparativt studie, men i at opnå indsigt i en samlet forståelse på baggrund af deres narrativer, for derigennem at supplere med en samlet viden til området.

3 Metodiske overvejelser

Projektets design har i større eller mindre grad været determineret af den samme metodiske struktur som EPPIC. Det vil sige, at nedenstående præsentation af designvalget på nogle dimensioner vil lægge sig tæt op af den metodiske operationalisering i EPPIC. Funderinger, refleksioner og overvejelser, som er gjort i denne henseende, vil fremgå i de følgende afsnit. Formålet med dette afsnit er at tydeliggøre de metodiske overvejelser i henhold til projekts design og tilgangen i det empiriske praksisfelt i forbindelse med afhandlingens udarbejdelse. Samtidigt vil der igennem hele afsnittet kontinuerligt blive redegjort og argumenteret for de metodiske valg. Formålet hermed er at gennemsigte og tydeliggøre operationaliseringsprocessen. Dette vil afrundes med en metodediskussion, som bygger på en efterrationalisering af de metodiske valg og et kritisk blik på den producerede empiri, som er blevet udvundet på baggrund af de metodiske valg. Empiriens samspil med den teoretiske forståelse vil danne rammen om analysen og bliver således slutteligt præsenteret i analysestrategien.

3. 1 Gennemsigtighed i projektet

Problemstillingerne for afhandlingen har sit udspring i nogle interessepunkter, som jeg, i min forskerrolle, blev opmærksom på i samarbejdet omkring EPPIC projektet. Indsamlingen af data er afgrænset til stofefarne, som sidder i et åbent fængsel, og derigennem er tilknyttet en intervention i henhold til importmodellen. Afgrænsningen af målgruppen i nærværende afhandlingen påhviler således et valg om at indfange og generere viden om unge stofefarnes identitetsforståelse og praktiskforståelse af innovative interventioner. Inden for det narrative felt kan henvisning til afhandlingens validitet, reliabilitet og generalisering være misvisende og uegnet (Riessman, 2008:184-185). Catherine Riessman foreslår i stedet at tale om troværdighed, eller situations sandheder, og overførbare på baggrund af nogle følgeslutninger. Hvordan vi er troværdige over for interviewene i den fortolkende analyse beror på vores sensitivitet i forhold til de detaljerede transskriptioner, opmærksomhed på konteksten og den dialogiske proces i interviewsituationen, men ikke som noget negativt, og fremtolkning af forskelle samt ligheder på tværs af narrativerne imens vi er loyale over for narrativernes oprindelse (Riessman, 2008:193). Således kan vi i stedet snakke om validiteten i forhold til dokumentationen for indsamling af datamaterialet samt den fortolkning, som vi gør på baggrund af narrativerne, som egentligt rummer andres fortolkninger og forståelser. Når vi arbejder med cases i form af individers fortællinger, så er vi heller ikke interesseret i den mere rigide anvendelse af generaliserbarhed. I stedet har vi en interesse i at søge dybere end bredere. Med en interesse i det sociale liv kan vi via cases, Riessman henviser her til Bent Flyvbjerg (2004) illustration, undersøge individualiteten og få en forståelse for konteksten, hvor formålet med undersøgelsen ikke er at udforme abstrakte udsagn, men i stedet henvende sig til relevante andre, og igennem deres pragmatisk brug kan vi snakke om overførbare eller en form for generalisering. Ligeledes vil en pragmatisk anvendelse også demonstrere troværdigheden (Riessman, 2008: 193-195).

Tilgangen til feltet og undersøgelseskonteksten er baseret på en teoretisk åbenhed og nysgerrighed over for observationer af nye problematikker og forståelseshorisonter, som bliver bevidstgjorte under empiriproduktionen. Valget om at betræde feltet i en vekselvirkning mellem teori og empiri funderes i den adaptive tilgang, hvilket også bevirker, at udformningen af den præsenteret problemformulering først lå endeligt fast efter dataindsamlingsperioden. Parallelt hermed blev afhandlingens teoretiske fundament udvalgt, således det var muligt teoretisk at belyse de forskellige problemstillinger.

3.2 Undersøgelsestilgang

Besvarelsen af afhandlingens problemformulering ønskes undersøgt gennem en fortolkningsproces af informanternes narrativer og forståelseshorisont, som bliver synlig i de kvalitative forskningsinterview. Herved indgår informanten som en integrerede del af datamaterialet, i og med det er i forskers interesse at opnå viden belyst gennem det udforskede subjekts forståelsesramme (Launsø et al., 2017:28). I undersøgelsen er der en nysgerrighed på, hvordan narrativer i forhold til konteksten organiserer og strukturerer mening, vurdering, motiv og intention i udvikling af identitet og nye selvfortællinger. Det er i subjektets eget livsforløb og de sociale, samfundsmæssige sammenhænge at forståelser, meninger og handlinger genereres (Faber & Nielsen, 2016:169; Launsø et al., 2017:28).

Undersøgelsen tilgås med en forstående forskningstilgang. Et væsentligt opmærksomhedspunkt er, at informanten kan have manglende indsigt i mekanismer og sammenhænge, som er determinerende eller medstyrende til sine handlinger. Om end disse i større grad kan blive talt frem i det biografiske narrative interview, så kan det stadig være utydeligt for den enkelte, hvorledes et hændelsesforløb er påvirket af hvilke faktorer. Dette er interviewpersonens opgave at få belyst i den videre analytiske bearbejdning. Ligeledes kan informanten fordreje og skjule hensigter samt fortolkninger (Launsø et al., 2017:32)..

Formålet med at anvende en forstående forskningstilgang er således skabelsen af rum til og mulighed for at inkorporere informantens subjektive forståelseshorisont i en teoretisk fortolkningsproces. Det reflekative fortolkningsniveau rummer et mere bredspektret forståelsesniveau end den enkeltes subjektives forståelsesramme, hvilket kan bidrage til et udviklings- og forandringsperspektiv i praktisk. Selve undersøgelsestilgangen er foregået med inspiration i den adaptive tilgang, hvorved en kontinuerlig vekselvirkning mellem metode og empiri således har fundet sted. Med afsæt i definitionen af Derek Layder (1998) forstås således: “[...] *that the theory both adapts to, or is shaped by, incoming evidence at the same time as the data themselves are filtered through (and adapted to) the extant theoretical materials that are relevant and at hand*” (Layder, 1998:38). Tilgangen fordrer således et dialektisk samspil mellem sociale sammenhænge og individuelle situeret narrativer, som sammenkobles gennem informantens forklaringer og forståelser (Layder, 1998:156). I praksis fordrer tilgangen en åben og nysgerrig betrædelse til undersøgelsesfeltet i søgen efter karakteristika og mønstre, suppleret op af teoretisk viden og antagelser for ikke at famle i blinde (Layder, 1998:51). Således kan den adaptive tilgang beskues som en dobbeltproces, hvori det empiriske materiale og teorien gensidigt beriger hinanden. Den adaptive tilgang lader således en dør stå på klem i den analytiske bearbejdning, og tillader dermed dualismen i det narrative metodiske perspektiv at finde sin vej.

3.3 Den kvalitative metode i et narrativt perspektiv

De samfundskriminologiske aspekter kan tilgås på flere måder i den metodiske tilgang og er et valg om, hvorledes problemformuleringen bedst lader sig belyse og besvare. Forståelsen og indsigten udvindes via det kvalitative interview, som muliggør at informantens subjektive refleksioner, erfaringer og definitioner af virkeligheden samt identiteten kommer til udtryk, hvilet, i et narrative perspektiv, dannes i samspil med strukturelle og kulturelle kontekster (Launsø et. al, 2017:138; Thomsen et al., 2016:15). I det narrative interview genereres ofte lange monologer af informanten, som går ud over hverdagssamtalens skik. Ved endt tale forsøger informant og interviewperson i samarbejde at forbinde historierne via associationer og meninger (Riessman, 2008:24). Således bliver interviewet en dialogisk proces (Riessman, 2008:21, 23), hvori empirien produceres fremfor indsamles. Modtageren vil via egne erfaringer og det oplevede liv forsøge at afspejle og deltage i fortællerens erfaringer, dog hæmmet af egne personlige erfaringer for en fuldstændig fri afspejling og forståelse af hinandens perspektiver (Thomset et al., 2016:20).

3.3.1 Store og biografiske fortællinger

I nærværende afhandling er det biografiske narrativ centralt for interviewets form, hvor "store" fortællinger bliver synlige. I det biografiske narrative interview bygges en bro mellem fortidens erfaringer til nutidens identitetsforståelser, som viderebygger til forventninger og identitetsprocesser i fremtiden (Thomsen et al., 2016:15,19). Herved åbner det fortalte og oplevede liv op for en dør ind til biografien og det levede liv, hvor erhvervede følelser, erfaringer og erkendelser synliggøres. Det biografiske aspekt fortælles frem i "store" fortællinger og er typisk for forskningsinterviewinterviewet (Phoenix, 2016:60)). Heri dannes identiteten i forhold til en tidstypisk relevant samfundsmæssig kontekst og lader fortælleren blive opmærksom på betydningsfulde oplevelser, som bliver synlige, når de beskues på afstand (Thomsen et al., 2016: 21-22). Der er også såkaldte "små" fortællinger, hvilke refererer til lokale sociale fortællinger og fortolkninger af eget liv, som sker i samspil med informanten (Phoenix, 2016:60). I forhold til undersøgelsestilgangen og de metodiske valg er det de "store" fortællinger, som bliver fortalt.

3.3.2 Guidelines for narrative interviews

Til at understøtte den biografiske fortælling i interviewet anvendtes interviewguides udarbejdet efter en semistruktureret model, som jeg vælger at kalde guidelines i stedet, da jeg synes det passer bedre til det narrative perspektiv. Modellen er anvendelig til at fastholde en struktur for interviewets forløb samtidig

med at den tillader en vis grad af fleksibilitet. Herved skabes et rum til informanterne med mulighed for at reflektere over det adspurgte, hvorved deres subjektive fortolkninger og opstillinger af nye betragtningsmåder kan genereres (Kvale & Brinkmann, 2009:151-152). Det metodiske valg om at bruge det guidelines bidrager til, at interviewforløbet kan følge en rød tråd med det narrative perspektiv for øje. Interviewguiden skal forstås som et hjælpemiddel til at bringe narrativerne i flor, men lige så væsentligt er informantens engagement, indføling og opmærksomhed i den dialogiske proces (Riessman, 2008:24). Selve udformningen af interviewguiden er gjort i henhold til EPPIC. Interviewguiden er modificeret en smule, hvilket er angivet som den kursiveret tekst i guiden (Appendiks 4 Guidelines for narrative interviews). Modificeringen vurderes at tilføje interviewguiden nogle vigtige elementer, såsom at interviewet starter "blødt", hvorved der skabes et rum til at opbygge det relationelle bånd, for derefter at spørge om de mere dybdegående og personlige spørgsmål.

Det har været væsentligt at forholde sig til, hvorledes jeg, i min dobbeltrolle som forsker og som specialestuderende, enten skulle udforme min egen interviewguide eller udforme en tredje modificering af den allerede foreliggende guide for at sikre en vis validitet. I og med at jeg agerer interviewperson, har jeg således mulighed for at stille dyberegående spørgsmål ud fra den allerede modificerede interviewguide, hvis det vurderes relevant i interviewsituationen. I interviewsituationen vil den brug af guidelines blive underbygget af brugen af visuelle metoder i form af visuelle informanttegnede tidslinjer (se Appendix 4 Guidelines for narrative interviews s. 6). Dette værktøj kommer således til at afbillede stofforbruget i et longitudinalt perspektiv. Den visuelle metode kan indfange kompleksiteten og den sociale kontekst, hvori begivenheder forbindes og tillægges mening, som muligvis ikke har været tydeligt for informanten tidligere (Thomsen et al., 2013:284). Ydermere kan det fungere som et talerør for informanten, i og med denne kommer mere på banen, hvorved der bliver skubbet til magtpositionen i interviewsituationen, som ellers overvejende tillægges at være hos interviewpersonen (Thomsen et. al., 2013:286).

3.3.3 Sampling

Den undersøgte målgruppe betegnes som unge og spænder i alderen fra 15-24 år. Denne afgrænsning er blandt andet funderet i den kriminelle lavalder, som er 15 år, og derved kan personer i dette spænd alle tildeles en straf i henhold til Straffeloven. Stofferfaring bundet i et polydrug forbrug, hvilket henviser til et blandingsforbrug af typisk hash og en eller flere andre former for illegalt euforiserende stoffer. Alle informanterne er mænd, hvilket kan skyldes en overrepræsentation af kønnet i fængslerne samt en generel overrepræsentation i forhold til indtag af illegale euforiserende stoffer (Sundhedsstyrelsen, 2018). Deseks interviews er foretaget i to åbne fængsler i Danmark. Informanternes straffeforhold, strafferamme og

allerede afsonede tid er forskelligt. Der vil være forskellige nuancer i, hvor omfattende et stofforbrug den enkelte har haft. Fælles er, at de alle er indskrevet i en intervention i fængslet og minimum skal afsone tre måneder.

3.3.4 Dataindsamling

Som nævnt er dataindsamlingen foregået i kontekst til den metodiske operationalisering i EPPIC. Rekrutteringen af informanterne er foregået i samarbejde med fængslerne, hvorfra interviewene er foretaget. Den tidsmæssige variation af interviewene er underlagt nogle regler af det respektive felt svarende til bestemmelserne for besøgstiden, som er omtrent 1 times varighed. I enkle af interviewene har vi "fået lov til" at snakke længere, hvilket jeg tillægger min videnskabelige rolle som forsker og ikke som regulær besøgende. I selve interviewsituationen var der fokus på at skabe en god relation fra første færd og dermed forsøge at nedbryde eventuelle barrierer, som forskerrollen, eller en generel autoritet uden for fængslets mure, meget vel kan at fabrikere. Hvert enkelt interview er blevet indledt med en kort introduktion af EPPIC, hvilket formål der tilsigtes med interviewet samt etiske forbehold såsom anonymiserings, tavshedspligt og underskrivelse af samtykkeerklæring. Ligeledes informeres om brugen af optagerudstyr (Tanggaard & Brinkmann, 2015:339). Formålet hertil var at skabe en "blød" start og få opbygget en relationel kontakt til informanten samt at kontekstualisere emnet, således interviewet holdte sig inden for relevante rammer med det narrative perspektiv for øje (Tanggaard & Brinkmann, 2015:30). Den "bløde" start er en bevidst handling fra interviewpersonens side og fremgår ligeså af interviewguidens indledningen, tydeliggjort som den del der er kursiveret (Appendiks 4: Guidelines til interview). Efterhånden som interviewet udspillede sig, og det relationelle samspil mellem interviewperson og informant udfoldede sig, blev det ligeledes muligt at stille de mere kritiske spørgsmål og dermed søge mere dybdegående refleksioner og svar (Kvale & Brinkmann, 2009:148-149). Dataindsamlingen vurderes tilstrækkelig, når mætningspunktet nås, forstået ved at flere interviews ikke vil bidrage til ny viden, og problemstillingen kan belyses ud fra allerede indhentet data. Der forefindes ikke en hårfin grænse i praksis mellem mætningspunktet og behovet for yderligere dataindsamling, hvorfor ovenstående udgangspunkt kan være en god anvisning. Som nævnt er arbejdsprocessen i dataindsamlingen funderet i en adaptiv metodik, hvor en teoretiske sensitivitet tillader empirisk data og orienterende begreber at vekselvirke, da det er utopi at tro, at indsamlingen af data kan tilgås uden en eller anden form for teoretisk bevidsthed.

3.3.5 Databehandling

I denne proces omformes talesproget til skriftsprog, hvori det er forskerens fornemmeste opgave at konstruere den mundtlige diskurs i en skriftlig diskurs samt holde sig for øje, at elementer skabt i det sproglige budskab kan være svært at omforme i transskriptions-fortolkningsprocessen (Kvale og Brinkmann, 2009:199-200). Til at sikre en ensartethed i selve transskriptionerne, blev disse foretaget på baggrund af en transskriptionsnøgle (Appendiks 5:Transskriptionsnøgle). I henhold til den teoretiske referenceramme er indholdet blevet kodet efter temaer og i narrativernes helheder og ikke i segmenterede dele. Hele processen fra dataindsamlingen videre til databehandling og sluttelig til den analytiske databearbejdning vægter på et princip om fortrolighed over for genstandsfeltet. Det er et generelt etisk grundprincip, da deltagelse i en forskningsundersøgelse ikke må have negativ indflydelse på informantens privatliv. Desforuden er alle biografiske informationer, det vil sige personfølsomme- og stedsgenkendelige oplysninger, i nærværende afhandling underlagt anonymisering. For at låne et begreb fra Thagaard (2004), så vil der blive benyttet ”symbolske udskiftninger” (s. 207), som i sin betydning referer til brug af fiktive navne på informanterne, stednavne og andre genkendelige oplysninger. Som forsker er jeg dog stadig ansvarliggjort for udlægningen af informantens fremtræden i det samlede empiriske materiale. I og med at anonymiseringen betegnes symbolsk, vil brugen kunne fastholde et sandhedskriterium for meningsindholdet i det sagte (Thagaard, 2004:206-207).

3.4 METODEDISKUSSION

I dette afsnit vil de metodiske valg og udførelsen af det kvalitative narrative interview blive diskuteret i et kritisk perspektiv, herunder det faktum at nogle elementer er truffet i henhold til det metodiske grundlag for EPPIC. Perspektiverne vil gennemløbende være genstand for, hvordan empiriproduktionen kunne have været forbedret i henhold til en optimering af afhandlingen.

3.4.1 Et kritisk blik på den kvalitative tilgang

Da besvarelsen af afhandlingens problemformulering søges i et narrativt perspektiv, således er den kvalitative tilgang blevet fundet særlig kvalificeret at anvende. Herigennem kan erfaringer, forståelser og fortolkninger indfanges retrospektivt, aktuelt og prospektivt i forhold til strukturelle og kulturelle kontekster.

Som interviewperson var det ikke muligt at skabe en forhåndsrelation til informanterne, grundet deres ophold i fængsel. Deres motivation og tilgang til interviewet er foranlediget af behandlernes

motivationsskabende effekt og kommunikation om interviewets formål. Flere af informanterne har nævnt, at de, udover en lyst til at deltage, har indvilliget grundet en positiv relation til deres behandler i interventionen, og derfor gerne har villet "gøre noget" for denne. Grundlaget for generering af data baseres således på det faktum, at informanterne har ønsket at deltage, hvilket således kan afspejles i det empiriske materiale (Kvale & Brinkmann, 2009:52). Brugen af guidelines har skabt en effektiv guideline for interviewene, som er præget af pseudo-kronologiske fortællingsrækkefølger. Det har været med til at den røde tråd blev fulgt, samt der blev fulgt op på relevante fortællinger (Launsø et. al, 2017:114-116). Efter gennemlæsningen af transskriptionerne og for en mere nuanceret forståelsesramme kunne et supplement til afhandlingens interviews være at betræde feltet via observationer for derigennem at undersøge fænomenet mere komplementært, da forståelsesbredden herigennem vil blive større (Tanggaard & Brinkmann, 2015:200-201). Opfølgningsinterviews af informanterne ville kunne bidrage med indsigt via forståelse og fortolkninger, som i interviewssituationen kan været forsinket eller endnu ikke er blevet tydeligt for informanten (Riessman, 2008:26). Med stor fordel kunne transskriptionerne også have været tilsendt til informanterne for eventuelle specificeringer, hvilket med fordel kunne være forinden opfølgningsinterviewet (Kvale & Brinkmann, 2009:209-210). En af forcerne ved at tillægge afhandlingen en adaptiv tilgang er, at den teoretiske ramme ikke er fastlagt inden udførelsen af interviewene, hvorved dele af interviewet kan miste berøringsfalden med relevante emner i forhold til besvarelsen af problemformuleringen. Dette kan også medføre, at der kan være fortællinger, som med fordel kunne have været uddybet noget mere. Med dette in mente samt at interviewet er udført med et dobbeltformål (nærværende afhandling og EPPIC), således vil der være enkelte emner fra interviewene, som ikke er fundet relevante at medinddrage i analysen.

3.5 Projektets samlede kvalitet

Den samlede kvalitet forudsætter et vellykket analysearbejde, som bliver succesfuldt i måden, hvorpå datamængden struktureres og det empiriske materiale analyseres. I denne proces skal problemformuleringens problemstillinger inddrages i analysen, for derigennem at kunne besvare den (Kvale & Brinkmann, 2009:31). De udvundne resultater fra den kvalitative undersøgelse vil således være den vurderende målstok for analyseresultaternes situeret troværdighed, når der spørges, hvorvidt den metodiske tilgang undersøger det, som er hensigten. I bestræbelsen herefter er det empiriske materiale blevet belyst i en teoretisk forståelsesramme, hvorved en besvarelse af afhandlingens problemformulering er blevet muliggjort. I rollen som den forstående forskningstype er det i arbejdet med kvalitative forskningsinterviews vigtigt, at informanten kan genkende sig selv i de fremlagte forståelser og meninger i den fortolkende diskurs. I et narrativt perspektiv kan dette udfordres, da narrativer ikke er statiske, men

ændrer sig i forhold til kontekst og erfaringer, og derfor kan informanten måske ikke genkende sig selv i forskerens analytiske fremstilling (Riessman, 2018:198-199).

Udformningen og anvendelsen af interviewguiden er et forsøg på at styrke troværdigheden. Med et ønske om at højne gennemsigtigheden af afhandlingens resultater, er guidelines og interviewene i transskriberede form vedlagt som appendiks (Appendiks 4 Guidelines for narrative interviews, Appendiks: 8 Transskriptioner).

Forskeren har et ansvar over for den relationelle fortrolighed, som er fremvundet under selve interviewet informant og interviewperson imellem, samt den generelle forskningsetik i produktionen af personfølsomme oplysninger (Kvale & Brinkmann, 2009:91). Spændet mellem de etiske overvejelser og at tilgodese afhandlingens tilvejebringelse af forskningsmæssige resultater er forsøgt kombineret ved brugen af symbolske udskiftninger. Dette vil ligeså fremgå af analysestrategien. Valget er taget for at højne troværdigheden, hvilket kan blive udvasket, hvis der er for mange uklarheder i fremkomsten af resultaterne. Forud for interviewene fik informanterne udleveret et informationsskriv om formålet med projektet (Appendiks 6: Informationsark om EPPIC), hvori det implicit fremgik, hvad det enkelte interview ville bidrage med. Ligeså underskrev informanterne en samtykkeerklæring (Appendiks 7: Samtykkeerklæring) og blev informeret om de etiske forbehold. Hermed kunne informanterne selv vurdere og prioritere i mængden af fortrolige udsagn (Tinggaard & Brinkmann, 2015:339).

Samlet set vurderes afhandlingens metodiske valg at styrke troværdigheden. Ligeså vurderes det teoretiske afsæt at have været velvalgt til at undersøge problemformuleringen med, hvilket analysen er et produkt af. Vurderes resultaterne af vores undersøgelse i lyset af de valgte teorier, kan disse være med til at skabe indsigt og nytænkning på forebyggelsesområdet i et skadesreducerende perspektiv.

3.6 STRATEGI FOR ANALYSESTRUKTUR

Den analytiske strategi påbegyndtes allerede i den dialogiske proces under interviewet, og er fortsat gennem transskriptionsarbejdet og videre i kodningsprocessen. For at indfange narrativernes mangfoldige fortællinger på tværs af hinanden anvendes den teoretiske tilgang Narrativ Kriminologi i samspil med tematisk og performativ/dialogisk analytisk tilgang. Narrativ Kriminologi tager sit afsæt i fortællingen med særligt fokus på, hvordan fortællinger kan motivere og medføre en kriminel destruktiv adfærd eller ophør af samme. Tematisk og performativ/dialogisk analytisk tilgang muliggør en analytisk bearbejdning på tværs af narrativerne og de enkelte cases med fokus på konteksten. Kodningsprocessen har i henhold til det teoretiske ståsted haft til formål at strukturere og danne overblik over temaer, som fremkommer på tværs af livshistorierne. Tre temaer er blevet kodet frem: *Kulturel forbrugsmoral*, *Ydre motivation*, *Indre*

motivation. Temaerne er blevet til på baggrund af genlæsning af transskriptionerne, hvor jeg har lagt den teoretiske forståelse til side. Dette er gjort med henblik på at skabe struktur over indholdet og meningsforståelserne. Derefter har jeg kategoriseret meningsforståelserne imens jeg reflektivt har spurgt ind til, hvorvidt de har betydning for identitetsforståelsen i forhold til stoffer og i forhold til interventionen. Derudfra har jeg fundet frem til de centrale temaer, som bliver grundlaget for den analytiske bearbejdning med inddragelse af en teoretisk referenceramme.

Med en indsigt i temaerne vil analysens anden del zoome ind på den enkelte informants identitetsforståelse som den udfolder sig i forhold til den givne interventionen. Den analytiske bearbejdning vil tage udgangspunkt i de dele af den teoretiske forståelse af "Løsningsmodeller" som omhandler, hvordan den konkrete livssammenhæng har betydning for forståelsen og oplevelsen af interventionen. Således udfoldes analysen gennem tre analytiske udgangspunkter: hvordan *identiteten* udfolder sig inden for interventionen, hvilke *muligheder* interventionen genererer for et ny selvforståelse og hvilke *refleksioner* den enkelte gør i forhold til sig selv og til interventionen. De analytiske udgangspunkter vil blive forstået i forhold til, hvordan interventionen er et redskab af dominerende sociale forståelser i arbejdet med målgruppen. Dette skal også forstås i forhold til, hvordan skadesreduktion og kontrolpolitik begge influerer.

Selve analysen er inddelt i to underafsnit, som hver især søger at besvare problemformuleringens underspørgsmål. Hvert underspørgsmål vil drage på én teoretisk referenceramme, således det første underspørgsmål søges belyst i henhold til Narrativ Kriminologi og andet underspørgsmål trækker på teorien om Løsningsmodeller. Det er således analyserammen og ikke et biografisk perspektiv, der repræsenterer den bærende analysestruktur.

Henvisninger til appendiks er forsøgt overskueliggjort via nummerering. Således vil henvisning til en transskriptionsappendiks være: (Appendiks 1:1). Det første tal henviser til nummeret for det respektive appendiks, det næste tal henviser til afsnittet i selve transskriptionen, hvorfra udtalelsen er lokaliseret og kan ses i sin kontekst. Det er den samme henvisningsform, som ellers er anvendt i afhandlingen ved henvisning til interviewguide, transskriptionsnøgle med mere.

4 TEORI

Følgende afsnit har til formål deskriptivt at udfolde afhandlingens teoretiske referenceramme og derigennem tydeliggøre de teoretiske begrebers relevans samt anvendelse i et kriminologisk analytisk perspektiv. Med en narrativ kriminologisk tilgang kan identitetsforståelserne udforskes mere i dybden og på tværs af hinanden, imens "Løsningsmodeller" lader os søge en mere teoretisk praktiskforståelse af dynamikken mellem den enkelte informants identitetsforståelse og interventionen.

Teoritrianguleringen bygger på at styrke afhandlingens resultater, da en triangulering genererer flere perspektiver på samme problemstilling. Teorier har forskellige styrker og svagheder i den analytiske bearbejdning, hvilket der forsøges kompenseret for. Ligeså åbnes muligheden for udvikling af nye fortolkninger og forklaringer.

4.1 Sveinung Sandberg og Catherine Kohler Riessman

Sveinung Sandberg er ansat som professor ved Department of Criminology and Sociology of Law i Oslo, Norge. Sandbergs forskning bygger på et stort repertoire inden for narrativ kriminologi herunder forskning inden for stofforbrug i et narrativt perspektiv. Anvendelsen af hans teori skal søge en dybere indsigt i fortællingens "sagte". Sandberg henviser til den amerikanske sociolog Catherine Kohler Riessman inddeling af den narrative analyse i forskellige analytiske tilgange, som således vil blive inddraget.

4.2.1 Narrativ Kriminologi

"Narrative analysis refers to a family of methods for interpreting texts that have common storied form" (Riessman, 2008:11). Inden for den narrative kundskab er der flere teoretiske og analytiske tilgange, som kan bruges til at tilgå empirien. Dette blandt andet grundet i den narrative forsknings mange rødder bredt spændt ud i flere videnskabsteoretiske tilgange. Narrativ kriminologi ønsker at undersøge, hvordan historier og fortællinger former og determinerer en destruktiv adfærd eller ophøret heraf.

Grundantagelserne i narrativ kriminologi bygger hermed på en socialkonstruktivistisk tilgang, hvor fortællingerne er med til at skabe den verden, som vi lever i (Sandberg, 2018:234). Ifølge Sandberg kan narrativ analyse studere formen og indholdet af fortællingen, og dermed rette en opmærksomhed på de kontekstuelle rammer og påvirkninger, sociale og økonomiske strukturer samt køn, klasse og etnicitet som fortællingen udspringer af, men også præges af (Sandberg, 2018:233). Derfor er det vigtigt ikke kun at anskue fortællingerne som genfortællinger, men også forstå fortællingerne som den virkelighed fortælleren

befinder sig i, præget af både den retrospektive og nutidige kontekst. Den narrative kundskab kan tillige tilbyde en særlig ressource til fortælleren som følge af sin åbne, fortolkende egenskab, som muliggør en formidling på tværs af klasser og kultur, da troværdigheden hviler i narrativernes erfaringer snarere end et krav om logiske slutningsforklaringer. Dette åbner op for en særlig brobygning mellem fortæller og fortolker - informant og interviewperson, informant og læser - da fortællerens marginaliserede meninger og erfaringer mødes med en forståelse af både identificerbare og ikke identificerbare erfaringer, som yderligere kan fremme den fortællende form (Sandberg 2018:235-236).

4.2.2 Narrative analysemetoder

Riessman udfolder fire analytiske tilgange: *tematisk, strukturel, performativ/dialogisk* og *visuel*, som hver især besvarer forskellige spørgsmål defineret af forskerens tilgang til datamaterialet. Tilgangene udelukker ikke nødvendigvis hinanden, men kan suppleres og kombineres. Således vil den tematisk analyse og performativ/dialogisk narrativ analyse blive udfoldet i nedenstående. Trianguleringen rummer muligheden for at analysere "hvad" der bliver sagt ind i en kontekstuel ramme. Den visuelle analytiske tilgang er udeladt til trods for arbejdet med visuel metodisk værktøj i interviewene. Dette valg er truffet med i mente at det visuelle værktøj har tilskyndet til det dialogiske samspil mellem informant og interviewperson, og at redskabet meget muligt har fremmet nogle narrativer, som ellers kunne have været glemt i livshistoriefortællingen. Redskabets evne til at generere viden i form af respons og historisk kontekst vil således indgå implicit i den videre analytiske bearbejdning og fortolkning af det empiriske materiale. I både Sandberg (2018) og Riessman (2017) præsenteres løbende tilknyttede traditioner til typologierne. Disse er kun medtaget i følgende, hvis det er væsentligt for den teoretiske forståelse.

4.2.3 Tematisk narrativ analyse

I den tematisk analytiske tilgang er indholdet af det sagte det helt centrale. Dette defineres som spørgsmålet om "hvad" (Riessman, 2008:53-54, Sandberg, 2018:242). Med sin interesse i "hvad" fortællingen omhandler, lader tilgangen historierne beskues ud fra cases. Casene tillader således fortællingernes tematikker at blive fremtrædende i den analytiske fortolkning på baggrund af identificerende og kontekstuelle kendetegn (Sandberg, 2018:243). Hermed muliggøres på tværs af narrativerne at afdække informanternes forståelse af deres stofforbrug og interventionen, som de er indskrevet i. Dette vurderes meningsgivende i kontekst til afhandlingens udforskede felt og til besvarelse af problemformuleringen. Som nævnt i afsnit 3.6 Strategi for analysestrukturen, er temaerne følgende:

- Kulturel forbrugsidentitet
- Ydre motivation
- Indre motivation

Definitionen af tematikkerne er gennemgået i samme afsnit. Data vil blive fortolket i forhold til de udviklede temaer (Riessman, 2008:54). Hvordan narrativerne udfoldes og hvad narrativerne på tværs kommunikerer inden for hvert enkelt tema vil blive udfoldet i analysedel 1. Meningen og forståelsen, som narrativerne skaber, defineres på baggrund af konteksterne og de sociale strukturer, som narrativerne fortælles i.

Det er væsentligt at bemærke, at tilgangen i den tematiske analyse nemt kan blive forvekslet med Grounded Theory. Dog afviger den på helt centrale områder. Overordnet kan nævnes, at hvor Grounded Theory arbejder med datasegmenter og kodninger af disse, så fokuserer den narrative analytiker på hele historien, talesekvensens flow og detaljerigdom. Ligeså er det casefokuserede perspektiv en væsentlig forskel samt den narrative analytikers adaptive tilgang modsat en mere induktiv tilgang inden for Grounded Theory (Riessman, 2008:53, 74).

4.2.4 Dialogisk/performativ narrativ analyse

Hvor den tematiske analytiker fokuser på hvad der fortælles, trækker den dialogisk/performativ tilgang på komponenter fra både den tematiske og strukturelle analyse. Dermed tillades i en fortolkningsmæssig ramme at studere dialog og interaktion via interviewpersonens påvirkning, de sociale omstændigheder samt lokale og historiske kontekstuelle rammer. Her er spørgsmålet "til hvem", "hvornår" og "hvorfor" (Riessman, 2008:105, Sandberg, 2018:242). Således er interviewene i nærværende undersøgelsesproces foregået i en dialogisk proces (Riessman, 2008:139; Sandberg, 2018:250), præget af den organisatoriske og institutionelle kontekst, som vil sætte sit præg på narrativerne i form af legitimeringer og efterrationaliseringer af kulturen og identiteten inden for konteksten. Ligeledes fremkommer i narrativerne også to mere overordnet kontekster: det narkokriminelle miljø og det legalistiske miljø. Således fortælles mange af livshistorierne i kontekst til det subkulturelle miljø, hvor stoffer og kriminalitet er kulturen, eller i kontekst til det lovydige kultursamfund med institutioner som familien, skolen og fængslet.

De præsenterede narrative analytiske tilgange er med til at generere referencepunkter mellem selvet, stofforbruget, forebyggelsesinterventionerne og konteksten. I den analytiske bearbejdning bliver det muligt

via teoritrianguleringen at beskue, hvorledes narrativerne påvirkes af de strukturelle og kulturelle kontekster, og hvordan tematikkerne udfoldes herunder. Dog er der en opmærksomhed på, at temaerne generaliserer og derved reducerer og kun indfanger dele af fortællingernes mangesidighed. Dermed skabes blinde pletter og forforståelser.

5 LØSNINGSMODELLER

Seniorrådgiver ved Institut for Antropologi Steffen Jöhncke, Professor MSO ved Afdeling for Sundhedstjenesteforskning Mette Nordahl Svendsen og Professor ved Institut for Antropologi Susan Reynolds Whyte skriver i et antropologisk inspireret felt om såkaldte løsningsmodellers konstituering og aktivering af problemperspektiveringer og problemløsninger. Med et antropologisk inspireret teoretiske ståsted interesserer de sig for forholdet mellem løsningsmodellers problemforståelse og den praktiske konsekvens over for "problembæreren". I den teoretiske gennemgang er kun de væsentligste begreber og de dele af teorien medtaget, som er relevant for besvarelsen af problemformuleringen. I den resterende læsning, hvor det giver mening, vil "intervention" bruges i stedet for "Løsningsmodeller" i henhold til afhandlingens begrebsafgrænsning.

5.1 Sociale teknologiers rationaler og praksis

"Løsningsmodeller er tanke- og handlingsrum for håndtering af problemer" (Jöhncke et al., 2004:385) skriver forfatterne som indledning til kapitlet. Hermed forsøger de at indkapsle hvordan problemforståelse og problemhåndtering forankres ud fra perspektiver, værdier og aktører, som involverer og påvirker hvad begrebsmæssigt betegnes som problembærerne, problemløserne og praksis arbejdende (Jöhncke et al., 2004:385). *Sociale teknologier* refererer til teknologier som foranstalles og udøves i sociale relationer indlejret i sociale og kulturelle strukturer. Teknologi beskrives som praktisk kunst med en viden om hvordan (Jöhncke et al., 2004:388). Det er en måde til at regulere det sociale for eksempel via social relationsbundne redskaber såsom rådgivnings- og samtaleteknikker, terapiformer mm. Denne "viden om" skal ligeledes være indlejret hos behandlerne, som skal mestre redskaberne, og der kan dermed være en forskydning mellem den praktiske problemløseres viden og problembærerens problemforståelse (Jöhncke et al., 2004:389). Ifølge forfatterne skal begrebet også forstås som en søgen efter at ændre og forme sociale aspekter såsom adfærd, sundhed og moralske tilstande, som defineres og anskues problematisk i det store maskineri; den samfundsmæssige kontekst (Jöhncke et al., 2004:389). Derved skabes kultur også via sociale teknologier (Jöhncke et al., 2004:394). Antagelser, eller intentioner om det forbedrende, begrebsliggøres

som et *moralsk imperativ*, hvilket indikerer at sociale teknologier bliver moralsk befæstede grundet idealer, som synes logiske og anstændige at approbere såsom normalisering, helbredelse og skadesreducering. De sociale teknologier rummer samfundsmæssige *rationaliteter*, som deraf genererer nogle praksiskonsekvenser. De samfundsmæssige rationaliteter bliver udtryksgivende for, hvordan en intervention genererer forståelsen af for eksempel stofforbrug som værende uansvarligt og dermed et problem, som skal løses i praksis (Jöhncke et al., 2004:385). Hvordan de enkelte narrativer afspejler praktiskforståelsen af den respektive intervention, kan være defineret af den enkeltes livssammenhænge, hvorudfra vi fortolker og erfarer. Livssammenhænge udfoldes yderligere i de nedenstående afsnit.

5.1.1 Identitet

Livssammenhænge kan være med til at forklare, hvorfor interventioner indvirker forskelligt på sociale aspekter (Jöhncke et al., 2004:394-395) og dermed i forhold til stofforbrug. Den definerende "udvælgelse" som problembærer sker via de sociale teknologiers objektivering af subjektet, for eksempel via screeninger som det gør sig gældende i fængslerne. Svarresultaterne definerer hvorvidt den enkelte er i besiddelse af nogle bestemte karakteristika og egenskaber, så denne kan indkredses i "problem-løsning" forståelsen og håndteringen (Jöhncke et al., 2004:392-393). Indskrivningen i en intervention i fængslet skal bero på en motivation fra "problembæreren" og ikke kun ske via udvælgelsessystemer. Motivation vurderes vigtig for at tilskynde til et så vidt muligt gnidningsfrit forløb og aktivt deltagelse, da den stofferfarne således formodes at identificere sig selv som problembærer og dermed forstå sig selv i forhold den sociale teknologiske rationalitet. Benægtelse er også en mulighed, men da ingen af informanterne har en direkte modstand og de alle er indskrevet i interventionen frivilligt, så udfoldes det ikke yderligere.

5.1.2 Muligheder

Den enkelte vil forsøge at inkorporere interventionens formål og "problem-løsning" forståelse i forhold til egen definition af udfordringer, erfaringer og forståelse af problemer og løsninger (Jöhncke et al., 2004:397). Mulighederne for at legitimere sig på en ny måde skabes i samspil med tilpasningen til de sociale teknologiers rationalitet. Processen kan være omkostningsfuld, og vil udfolde sig gennem brug af tilegnede redskaber, teknikker og kognitive adfærdsmetoder (Jöhncke et al., 2004:397-398). Når sådanne muligheder åbner sig, vil problembæreren kunne realisere væsentlige elementer, som indgår i den sociale teknologi, og således opleve hvordan egen selvopfattelse og den mere generelle opfattelse vil danne et nye ståsteder og muligheder.

5.1.3 Refleksion

Det at blive kategoriseret som værende bærer af et problem i forhold til de samfundsmæssige rationaliteter, og derved blive indhyllet i en forståelseshorisont af løsninger til det definerede problem, kan åbne op for refleksioner over for de muligheder, perspektiveringer og foranstaltninger, som interventionen tilbyder og sigter imod (Jöhncke et al., 2004:398). En intervention kan ikke rumme alle elementer af problembærerens erfaringer og komplekse liv. Refleksiviteten bevirker således, at problembæreren bliver opmærksom på andre aspekter af sig selv gennem sociale forhandlinger af den kulturelle "problem-løsning" forståelse. Derigennem kan den enkelte forsøge at definere andre forståelser end den, som kommer til at dominere via interventionen (Jöhncke et al., 2004:398). Jöhncke et al. kommer med et eksempel på ovenstående, hvorigennem de eksemplificerer, hvordan begrebsliggørelsen af andre forståelser kan transformere bestemte livsperspektiver og –forståelser, som således inkorporeres som nye retningslinjer for handling og adfærd (Jöhncke et al., 2004:399).

Den analytiske tilgang til teorien i nærværende afhandling vil ikke placere sig direkte op af tilgangen, som Jöhncke et al. præsenterer, men i stedet taget udgangspunkt i nogle af de teoretiske termer og forståelser som de redegør for, og derigennem belyse hvordan erfaringer, fortolkninger og forståelser afspejler sig i en praktiskforståelse af den givne intervention. Således er det analytiske formål ikke at belyse kulturforskelle eller beskrive konsekvenserne ved at være indskrevet i en intervention. I stedet er af interesse at belyse, hvordan den enkelte i sine narrativer fortolker og forstår sin identitet inden for interventionen, hvilke muligheder interventionen rummer for at legitimere sig på ny, og hvordan den enkelte reflekterer over interventionen, identiteten og mulighederne. Dette vil belyst i forhold til en forståelse af social teknologisk rationalitet og det moralske imperativ.

6. ANALYSE

I dette analyseafsnit er formålet at fortolke narrativerne og derigennem fortolke på overskuddet af mening i forhold til den teoretiske referenceramme. Afsnittet har til formål at forstå indholdet i den producerede viden og dynamikken i tilblivelsesprocessen. Trianguleringen af teorierne bidrager med unik viden fra hver tilgang og forskellige måder at beskue fænomenet på.

Da der stadig skal være en loyalitet over for den enkeltes fortælling, vil narrativerne overvejende blive præsenteret i sin ulde længde. Støttende ordlyde som "så", "Ja", "Nej" mm. er slettet. I enkle uddrag er

sætninger slettet, hvis uddraget indeholder flere forskellige fortællinger. er slettet for at gøre læsningen lettere. Ønskes de at læses i deres fulde form, henvises til de respektive appendiks. Før analysen præsenteres casene.

6.1 Præsentation af casene

6.1.1. Silas

I dette narrativ er Silas meget bevidst om, hvordan han bedst muligt fremmer sin egen sag inde i fængslet, således at han kan blive prøveløsladt så snart chancen byder sig. Dette via gode rapporter, afvigelse fra stoffer og motiverende aktiv deltagelse i interventionen. For Silas har det været en øjenåbner at komme i fængsel i forhold til hans stofforbrug og den tilværelse han havde fået skabt sig i relation der til. Silas forbrugshistorik er relativ kort, men til gengæld meget intensivt i perioden frem til han bliver arresteret. Ved indsættelse i fængsel ophører hans forbrug. Han synes, det er svært at være i fængsel, da han ikke føler, at han kan identificere sig med de andre indsatte blandt andet på grund af sin unge alder, og da han har en studentereksamen. Dette bliver også centralt, når han omtaler nogle dele af interventionens indsatser. Silas kommer fra en familie med indiske rødder, og føler sig plaget i forhold til det æresrelaterede perspektiv og den identitetsmæssige identifikation, som hører der til. Han har en kæreste, som aldrig har været forbruger og således beskriver han hende som en god støtte.

6.1.2 Thor

I dette narrativ står det centralt, at Thor har en lang forbrugshistorik, som inkluderer et større repertoire af euforiserende stoffer. Ligeledes har han flere gange været i kontakt med politiet og kriminalforsorgen. Thor er på tidspunktet for interviewet ikke indskrevet i døgnbehandling, da han netop har afbrudt tilbuddet. Thor har haft svært ved at se sig selv indgå i interventionen, og er meget fokuseret på de autoritære aspekter. I forhold til sit forbrug af stoffer, så synes han samtidig ikke, at han et forbrugsproblem, det er nærmere stoffernes bivirkninger og påvirkninger efter længere tids brug, som han problematiserer. Thor har boet hos en plejefamilie frem til det 17. år, afbrudt af ophold på opholdssted fra han var 12 år til 16 år. Han har haft et fast forbrug siden han var omkring 14 år og forbruger fortsat under afsoning, dog i meget mindre grad. Han har ikke en udtalt ønske om at stoppe sit forbrug, men vil skalere det, så han samtidig kan opbygge og fastholde en motivation til at påbegynde og færdiggøre en uddannelse.

6.1.3 Kian

I dette narrativ beskriver Kian selv sit forbrug som et meget socialt aspekt, hvori han har svært ved at sige fra. Han starter sit forbrug i slut teenageårene, med stødt stigning i løbet af årene, da han får flere venner inde fra narkomiljøet, og fortsætter frem til han skal afsone. Kian er motiveret for en stoffri tilværelse, og har taget nogle aktive valg i forhold til gruppen af venner. Han har delte meninger om interventionen, og tillægger også andre faktorer som værende af betydning for hans fortsatte afvigelse fra et stofforbrug. Kian fortæller også, at han er diagnosticeret med ADHD, men at han muligvis er fejldiagnosticeret. Han ser ikke diagnosen som værende grundlag for at han har haft et forbrug af stoffer, dette dikterer han i stedet til sine manglende evner i at sige fra over for folk og over for ting, som frister ham.

6.1.4 Mickey

I dette narrativ fortæller Mickey om et hurtigt eskalerende forbrug af euforiserende stoffer, som har spændt vidt og bredt. For ham blev det en integreret del i hverdagen, og efterhånden så integreret at det blev det centrale, som stod i stedet for uddannelse, beskæftigelse mm. Han udtrykker et ønske om at ophøre sit forbrug af stoffer, og har under nuværende afsoning været afvejet fra stoffer i en længere periode, men har oplevet tilbagefald. Grunden her til perspektiverer han til nogle psykosociale problematikker foruden rutiner og velkendte handlingsmåder. Han fortæller om interventionen som et overvejende motiverende rum til at arbejde med sig selv på baggrund af strukturen, fællesskabet og det samtaleorienteret element.

6.1.5 Abbas

I dette narrativ skinner Abbas mange reflekterende overvejelser i forhold til sit stofforbrug igennem. Han er refleksiv i forhold til hvilke tidspunkter han forbruger, og hvilke tidspunkter det ikke gør ham noget godt, for eksempel i skolen og når han skal besøge familien. Abbas ryger hash allerede i start teenageårene, men eskaleringen sker som midt teenager, da han mister sin storebror pludseligt, hvilket fører til negative måder at mestre situationen på. Efterfølgende fortsat opadgående forbrug med hash og coke, han flytter på opholdssted i de sidste af hans teenageår og der sker flere arrestationer foruden nuværende afsoningsdom. Abbas er stoppet med sit forbrug inden indsættelse i fængsel, og anser således interventionen som et redskab til at fastholde sin afvigelse. Han beskriver især fællesskabet, strukturen og muligheden for at blive tildelt nogle ansvarsområder, som virksomme elementer.

6.1.6 Borhan

I dette narrativ bliver nogle helt centrale episoder trukket frem i forhold til, hvordan hans stofforbrug er forløbet. Dels beskriver Borhan at sit forbrug stiger under efterskoleophold og frem til erhvervelse af kørekort fem år efter, hvor han stopper fra den ene dag til den anden. Dels at han efter afholdenhed i halvandet år kommer i fængsel, hvilket optrapper til et nyt forbrug som fortsætter frem til nuværende fængsling, hvor han ophører igen. At indgå i et forebyggelsesmiljø under afsoning har for Borhan skabt indsigt i forbrugsvaner, fordele/ulemper og fremtidige ønsker. Han tillægger motivationen en vigtig faktor for at stoppe med sit forbrug, og beskriver at den vokser så længe der er noget materielt eller håndterbart at miste ved at fortsætte.

6. 2 ANALYSEDEL 1: NARRATIV KRIMINOLOGI

Temaerne er kodet i forhold til narrativernes sagte, eller deres "hvad", i forhold til informanternes identitetsforståelse som stofferfarne og deres bevæggrunde for at vil arbejde med forbruget. Kodestrukturen har til formål i den analytiske bearbejdning at besvare problemformuleringens problemstillinger på baggrund af de kodede temaer. Temaerne er kodet frem meget specifikt i forhold til, hvilke fortællinger som går igen i forhold interventionerne. Indre og ydre motivation skal her forstås som pragmatiske illustrationer og er ikke teoribeslægtet.

Ad1: Hvordan udfoldes forskellige tematikker på tværs af narrativerne?

I denne analysedel ønskes en forståelse af, hvordan narrativerne erfarer og skaber meninger om dynamikken mellem identitet som stofferfare og den respektive intervention. Dette ønskes belyst inden for de kodede fremtrædende tematikker, og således er afsnittet opbygget i underafsnit markeret af temaerne.

6.2.1 Kulturel forbrugsidentitet

Informanternes forståelse og fortolkning af deres forbrugsmoral inden for en given kultur danner et billede af deres indgang til og fastholdelse af et stofforbrug, hvilket kan sætte sit præg på, hvordan identitet og intervention konvergerer i forhold til afvigelse fra stoffer.

Informanternes vaner er indlejret i nogle kulturelle moraler, hvori opfattelse af handle- og tænkemåder defineres og erfares ud fra normer om, hvad der er rigtigt og forkert kontekstuel og kulturelt. Stort set alle

informanterne er påbegyndt stofforbruget sammen med en eller flere venner inspireret af situationelle, sociale og relationelle tilhørsforhold. Herunder er det Kian, som fortæller:

"I: Okay, okay. Tror du, at hvis du ikke havde haft den her ADHD diagnose, havde du så heller ikke begyndt at ryge hash?"

IN: Jo, det havde jeg nok stadigvæk, det, fordi jeg er en type, der har meget svært ved at sige fra og det er også derfor, jeg er endt her. Jeg har meget meget svært ved at sige fra, når jeg ser noget, der frister mig.

I: Også over for dine venner?"

IN: Også over for mine venner. Og det er der, jeg mest ikke kan sige fra. Der vil jeg være med i det hele.

I: Ja, og så krævede det at ryge noget hash, for at være med der?"

IN: Ja, lige præcis. Det var sådan man kom ind i samfundet på det tidspunkt sådan, fordi man havde noget til fælles. De kammerater jeg havde, der ikke røg, dem satte jeg til sidde, og snakkede med dem, der røg. Og nu, når jeg er stoppet med at ryge, så snakker jeg ikke med dem, der ryger mere, og snakker med dem, der ikke ryger. Det er sådan samfundet er i det. Man bliver hurtigt venner, når man har noget til fælles, og hvis man ryger" (Appendiks 3:50-54)

Dertil beskriver informanterne, hvordan stofforbruget udvikler sig, og i takt dermed får omgangskreds samt venner også nye kontekstuelle skikkelser. Nogle af informanterne er kommet hurtigere ind i miljøet end andre, og ligeså er der forskel på udviklingsniveauet og –hastigheden i deres forbrug, men alle er de blevet indlejret i nogle kulturelle rammer, hvor de moralske normer adskiller sig fra den dominerende, samfundsmæssige moral. Dette tydeliggøres særligt i narrativerne, hvor det at tage stoffer eller ryge hash bliver en normal beskæftigelse at gøre enten alene eller med kammeraterne, begge konstellationer med det til formål at skabe hygge, slappe af og få tiden til at gå. Mickeys fortælling i nedenstående eksempel beskriver hvordan, i dette tilfælde, hashen tillægges en central betydning for samværet og det at kunne absorbere og nyde oplevelserne bedst muligt:

"Der tror jeg ikke, at jeg tænkte noget. Jeg synes bare, det var hyggeligt. Det er noget man ser frem til. Hvis der var solskin, ud og køre i bilen og så lå det til sig, at man skulle rulle en pind for at du kunne ryge den i solskin og bare nyde dagen, du ved." (Appendiks 4:165)

Derudover bliver forbruget også inkorporeret som en erstatning for at foretage sig andet som eksempelvis at dyrke sport. I Kians fortælling kommer det til udtryk som om, at der faktisk ikke er andet at lave, men hvilket alligevel afsluttes med en konklusion om, at det måske nærmere er hyggen i rygningen:

"IN: Ja. Fordi også, meget af det mine kammerater, de snakkede om, hvad skal man egentlig lave, når man ikke ryger. Hvad fanden kan man så give sig til at lave. Faktisk ikke noget, kom vi i tanke om. Jo vi kunne tage ud og lave alle mulige aktiviteter og sådan noget, men det var vi ikke så meget for, sådan. Vi var mere til #

I: Altså sådan noget sport og sådan noget?

IN: Ja, vi var mere til det der rygning og med sådan noget at gøre, for vi føler, det får en til at hygge sig meget mere. Og det var så derfor, jeg kom ind i det [...]" (Appendiks: 3:267-269)

Særligt går kedsomheden, og det faktum, at tiden skal gå hurtigere, igen i mange af narrativerne, og bliver, sammen med hashens beroligende virkning, når den enkelte skal sove, nævnt som nogle af de væsentligste grunde til forbrugets udvikling og forklares af Thor således: *"Ja, er du åndsvag Jeg røg meget hash man. Jeg røg også alene og sådan noget der, ikke. Det skulle jeg, ryge en om aftenen ellers kunne jeg ikke sove og sådan noget. Så."* (Appendiks: 2:66). Dertil siger flere af informanterne, at de sidestiller hashrygning med cigaretrygning, og dermed kan det tage form som en slags intern, subkulturel legalisering. De hårdere stoffer derimod, hvor flest hovedsagligt har eksperimenteret i længst tid med kokain og amfetamin, benyttes i flere af tilfældene oftere i forbindelse med festlige og selskabelige arrangementer. Dette spænder bredt både fra byture og privatfester til playstation-aften med kammeraterne og nogle få øl. Ligeledes oplever flere af informanterne, at der i et stofforbrug er en naturlig, kontinuerlig udvikling, hvor hashen på et tidspunkt ikke er tilstrækkeligt tilfredsstillende længere og dermed afprøves nye grænser, og der etableres nye normsæt:

"Det var fordi, jeg tænkte, det skulle prøves. Og så efter jeg fik det prøvet, så synes jeg, som jeg sagde tidligere, at det synes jeg var hyggeligt og, ja, man får sådan en dejlig følelse i kroppen. Man får lyst til at give gas, og ja. Det var sådan set derfor jeg gjorde det, og fordi at når man først startet med hashen, så kommer coken automatisk". (Appendiks 4:110)

Forståelsen af forbrugets udvikling kan meget forstås i forhold gennemgangen i afsnit 1.5.2: Forbrug, misbrug og stofmisbruket. Således skabes nogle kulturelle, situationelle og kontekstmæssige forbrugs- og moralske normer for at forbruge stoffer, som internaliseres i den stofmisbrugsfarne. Dette kan også afspejle sig i, at ingen af de unge informanter har prøvet heroin, da det synes at blive forbundet med direkte misbrug og afhængighed, hvilket kun de hårdeste, værste og mest udskudte junkier er en del af. En misbruger i denne kategori vil ingen af informanterne tilskrive sig at komme ind under, og heroin bliver således opfattet som en forkert handle måde inden for informanternes normrammer. Da Borhan bliver spurgt ind til, hvorvidt der har været faktorer, som har været begrænsende for hans forbrug, således det ikke har eskaleret, svarer han:

"Jeg tror ikke, at jeg har haft en strategi som sådan, men det' bare min opfattelse af de forskellige stoffer, fordi hash det var en, der tog jeg det som en normal ting. Altså, noget almindeligt. For der er rigtig mange indbyggere her i landet, der også ryger hash. Så jeg tog det som en normal ting at ryge. Og kokainen, det var mere en sådan festlig ting jeg gjorde, for at være endnu mere op på dubberne, når jeg var ude i nattelivet for eksempel [...] Men de andre ting, der så jeg det mere som en junkie. Det var mere end junkiestil, vil jeg mene. Selvom coken også er lidt junkie agtigt, men det er ikke på samme måde, for jeg brugte den til noget, kan man sige. Til at holde mig frisk, oppe og køre, selvom det er en forkert måde at gøre det på. Men de andre, de er mere sådan, mere nedladende eller hvad man nu kan sige. Så det har ikke haft, det var bare mere min tankegang om det. Min opfattelse af det [...] Fordi piller, det har for eksempel aldrig sagt mig noget. Jeg synes, det, det er nogle, det sådan nogle junkier, der kan finde på at gøre det. Dem, der bare ligger på gaden, på Klostertorv for eksempel. Det er dem, der gør sådan noget. Og alt det andet, det sådan, det er mere tungt, det er mere, det er et større misbrug kan man sige." (Appendiks 6: 438)

Det er interessant, hvordan den gentagne opfattelse af hash som samfundsmæssigt normaliseret afspejler sig i informanternes subkulturelle samfundsmæssige normalisering. Således skaber miljøernes parallelisering to virkeligheder med hver deres kulturer. Narrativerne skaber herigennem en forståelse af identiteten knyttet til normerne inden for de kulturelle kontekster, som informanterne færdes i.

6.2.2 Ydre motivation

Da interventionerne indeholder både indre og ydre motivation på samme tid, og da den indre motivation ofte er foranlediget af en ydre motivation, kan narrativernes fortolkninger komme til at overlappe i de næstkommende underafsnit.

Den ydre motivation blive fremtrædende både i forbindelse med domsafsigelse, og deraf indsættelse i fængsel, og som motivation til at indskrive sig i døgnbehandlingsinterventionen i fængslet. Som Kian fortæller i nedenstående narrativ, så har udsigten til fængselsopholdet fået ham til at tage sit forbrug op til overvejelse og dermed inden afsoningens start taget et valg om at ophøre:

"IN: Ja. Jeg sagde til mig selv, at jeg kan godt jeg kan godt. Fordi, hvis du også ryger eller tager noget her i fængslet, så får du jo spærring for, så kan du ikke komme hjem og besøge familien hver tredje uge, og det vil jeg ikke risikere, for jeg er en type, der SKAL kunne se min familie. Jeg har små søskende, jeg har en lillebror på fem år, som elsker mig rigtig meget, og jeg vil ikke miste min kærlighed til ham, så han skal kunne se mig lidt, og ikke glemme hvem jeg er.

I: Ja, så det er faktisk noget af det, som måske motiverede dig lidt?

IN: Ja.

I: Det var at skulle i fængsel og vide, hvad der er af restriktioner herinde?

IN: Lige præcis. Det var der, jeg begyndte at tænke mig om, og tænkte at jeg skal ikke tage noget med stoffer mere." (Appendiks 3:166-170)

For andre af informanterne er det efter påbegyndelsen af afsoningen, at den ydre motivation og kontrollen som deri råder, bliver en motivation for dem:

"Det var imens, jeg var herinde, jeg var stoppet. Fordi jeg kommer herind, og når man er herinde, så kan man komme på orlov efter 30 dage. Lad os sige fire uger. Efter fire uger. Og hash, det sidder sådan i ens urinprøver i cirka tre uger også. Så tænkte jeg, det er nu, jeg skal stoppe. Jeg har ikke råd til, at skal skære ned, og alt det der. Det kan jeg heller ikke finde ud af. Enten eller. Så, så ja. Så da jeg kom her, så med det samme #" (Appendiks 6:287)

Muligheden for orlov og at få udgang er en stor motivationsfaktor for flere af informanterne i forhold til at skærpe deres stofforbrug. Mister de muligheden for eksempel på grund af en uren urinprøve, så kan det også have den modsatte virkning. Som eksempel fortæller Mickey, hvordan han på grund af et tilbagefald til stoffer fik spærring på udgang og afslag på prøveløsladelse. Dette resulterede i en midlertidig optrapning i stofforbruget igen, da der ikke var nogle motiverende faktorer at læne sig op af.

Stort set alle informanterne er opmærksomme på, hvordan de bedst muligt kan forkorte deres afsoningstid for eksempel ved at indskrive sig i døgnbehandlingen og ved at ophøre med deres storforbrug. Således har de alle været stoppet med deres forbrug på et eller andet tidspunkt under afsoningen. I Silas' narrativer er det især udtalt, hvordan han er opmærksom på sine udtalelser og i nedenstående uddrag italesætter han selv, hvordan de kontekstuelle rammer og den ydre motivation har været af betydning for hans afvigelse fra stofbruget:

"[.] Jamen, det er jo fordi, de her rammer her, jeg skal overholde de her regler, der er her. De regelsæt der er herinde i fængslet. Det er for ligesom at overholde dem og ikke ødelægge mit papir. Men hvis det stod til dato, at det var overholdt, og jeg godt måtte tage alt det der, og de ikke laver urinprøver og så videre, der tror jeg med mig selv, jeg stadig havde været i gang". (Appendiks: 1:157)

Det er gennemgående på tværs af casene, at den ydre motivation, som er forankret i overordnet kontrolpolitiske bestemmelser, skaber nogle forudsætninger for informanterne, hvori de træffer nogle valg. Ydre faktorer, som nævnes i narrativerne, kan også være familien, kæresten eller uddannelse. Med afhandlingens fokus på identitet og intervention, bliver disse ikke uddybet yderligere.

6.2.3 Indre motivation

Den indre motivation skal forstås som en indefra kommende lyst til - og glæde ved at arbejde med sig selv og med stofforbruget. Eller mere præcist, i forhold til den skadesreducerende tankegang, at arbejde med de problematikker, som kan være afledt af - eller katalysator til stofforbruget. Den indre motivation skal, ligesom den ydre motivation, forstås i forhold til de strukturelle kontekster, som informanterne befinder sig i. Det er forskelligt, hvordan informanterne oplever at motivationen kommer til udtryk. For eksempel fortæller Abbas, hvordan han inspirerede sig selv til at ophøre sit forbrug ved at tænke i fordele og ulemper:

"[...] Fordi jeg sådan satte det op. Ulemper og fordele ved at ryge. Der har jeg sådan gjort det meget op i mit hoved hele tiden. Hvad er ulemperne ved at ryge, og hvad er fordelene ved at ryge. Hvad er fordelene ved at ryge, og hvad er fordelene ved ikke at ryge. Så kunne jeg se, at der var masser af fordele ved ikke slet ikke at ryge i forhold til at ryge. Både økonomisk og sundhedsmæssigt [...]" (Appendiks 5:492)

Abbas har på den måde allerede en indre motivation forinden fængselsopholdet, og hans narrativer bliver en fortælling om, hvordan han i sine retrospektive fortolkninger nutidigt skaber nye forståelser og fortolkninger af motivationen, som den udfolder sig inden for fængslets kontekstuelle rammer:

"[...] Jeg fik lyst til det, men det var ikke sådan, at nu vil jeg ryge. Jeg kunne bare ikke lide lugten af det sådan. Jeg kan ikke lugte til det og sådan. Begynder at skændes med folk og sige til dem "Lad vær med at gøre det indenfor. Gør det udenfor, hvis du gerne vil ryge" og sådan "Prøv at have respekt for, at der er en masse andre mennesker, der ikke ryger herover" og # Selvom man selv gjorde det udenfor, og selv har gjort det i fængsler før i tiden, så kunne jeg lige pludselig selv se, at det nok ikke var :sådan hensigtsmæssigt over for andre mennesker, at gøre det på den måde. [...] Så jeg talte med socialrådgiveren og valgte selv sige til hende, om der ikke var en anden [afdeling] [...] Og så foreslog hun mig at komme over i behandlingen [...] Så prøvede jeg det og synes det fungerer meget godt." (Appendiks 5:478).

Det er ikke alle informanterne, som oplever samme indre motivation forinden indsættelse i fængsel. Som det fortælles i Appendiks 2: Samtalenoter Intervention X og Appendiks 3: Samtalenoter Intervention Y så kan det være svært at indgå i et konstant terapeutisk miljø og samtidigt kun fastholde en ydre motivation. Det bliver således en proces i interventionen at fremme den indre motivation gennem interventionens forskellige indsatser. Det er forskelligt blandt narrativerne i hvilken grad fællesskabet, strukturen, gruppeforløbene og de individuelle samtaler hver især fortolkes som betydningsfulde for det processuelle forløb. For eksempel har Silas haft meget svært ved at indgå i fællesskabet og gruppeforløbene, men til gengæld har forløbene i de individuelle samtaler skabt en motivation for ham:

"I forhold til det, der sker i gruppeterapi, det kan jeg slet ikke forholde mig til overhovedet. Der synes jeg, det er for meget. Det er for pædagogisk for mig. Fordi med mig selv, der har jeg stoppet mit misbrug. Men det der med at komme ind og snakke individuelt med psykologen, det hjælper sindssygt meget. Og det er også noget, jeg tager til overvejelser at komme ud og bruge, når jeg kommer ud, det her psykolog hjælp her, tænker jeg. For jeg kommer ud med nogle tanker, som jeg ikke får delt med min kæreste eller familie,

hvor jeg virkelig kan sige nogle ting og føler, jeg får dem sagt, hvor de skal siges. Og det føles bare rigtig rart med mig selv efterfølgende [...]" (Appendiks1:104)

Som Silas selv fortæller, så oplever han, hvordan den indre motivation får ham til bevæge sig i en positiv retning, hvor han føler sig godt tilpas. Yderligere, som nævnt i ovenstående afsnit 6.1.5: Ydre motivation, er godkendte papirer uden anmærkninger en væsentligt ydre faktor for Silas. Samtidigt er det en indre motivation at mestre evnen til at få gode resultater, som dermed lader ham nå sit mål, nemlig at blive prøveløsladt så hurtigt som muligt. Modsat Silas, så beskriver mange af de andre informanter, hvordan fællesskabet og strukturen i afdelingen har været med til at skabe et motiverende indre hos dem:

IN: [...] Og det [fællesskabet] er også med til, at man ikke falder i igen, får et tilbagefald eksempel vis. [...]. Men her, da jeg kom i fængsel igen, og hvor jeg også er stoppet, det er fordi, den her afdeling, der er der struktur med i. Der er der, ja, der er en struktur, hvor vi har nogle morgenmøder, hvor der er sådan lidt forskellige ting. Det er også med til, at man kigger på det fra en anden vinkel. Og det er med til at man ikke tænker så meget på det og tænker over, hvad der så skal ske fremadrettet [I: Ja. Ja]. Og om det kan vare ved, for det kan jo ikke blive ved i sidste ende.

"I: Hvorfor noget kan ikke, altså at være i fængsel kan ikke vare ved?

IN: Både at være i fængsel og både at være misbruger jo. Det kan man ikke. Misbrug og alt det der, det kan ikke vare ved. På et tidspunkt, så, så er løbet kørt jo [...]

I: Så det jeg hører dig fortælle om det, det er den her struktur og så det her fællesskab, det er noget, der er godt for dig?

IN: Jo, det føler jeg. Også det, at der er nogle behandlere til stede, som man kan snakke med omkring de ting, hvad der er svært, og hvad der er nemt. Og det er jo ikke bare en blå uniformeret vagt, det er en behandler, som man har et andet forhold til jo [...]" (Appendiks: 6:352-356)

Foruden fællesskabets evne til at motivere i en positiv retning inden for den strukturelle kontekst, så fortæller Borhan i ovenstående uddrag af interviewet, hvordan også behandlerne skaber et rum, hvori motivationen kan vokse. Mickey oplever, hvordan behandlerne ønsker at være i øjenhøjde med de

indsatte. Han fortæller, hvordan han gennem dialog med dem kan snakke om svære problemstillinger, især relateret til en identitetsforståelse og brugen af stoffer, hvorigennem han motiveres til handle på det:

"I: Det er behandlerne, du bruger til at [snakke med] #

IN: Ja.

I: Ja. Okay. Synes du, det giver dig en god effekt af det?

IN: Meget, ja det gør det. Man kan ligesom # Det er svært at snakke om , så, men når man får det ud der og man kan lukke, hvad kan man sige, se problemer og så sige, hvad det er, som gør det lettere så at angribe, at arbejde med dem, i stedet for ikke at kan indse dem. Ved, hvad det gør af negative ting.

I: Ja, så på den måde har det måske givet dig nogle redskaber, som man kan sige, til at tage med.

IN: Ja." (Appendiks 4:447-452)

I forhold til strukturen og fællesskabet, så tillægger flere af informanterne det mening at have et ansvar over for hinanden inden for de strukturelle rammer, hvori kulturen tilsigter dem at gøre en indsats i forhold til deres stofforbrug. Der kan være en stor motivation i sig selv at kunne kontrollere, hvordan de kan bruge den frihed, som interventionen til gengæld tilbyder dem. Dette kan for eksempel være tildeling af ansvarsfulde arbejdsopgaver, ligesom Abbas fortæller:

"[...] Der er sådan nogle forskellige ansvarsfaser. Man får ansvar for nogle andre og sådan. Der er sådan rengøringshold, så er der køkkenhold, så er der udendørs, sådan nogle der klipper græs og sådan nogle. Og så, i starten, der kom jeg ind som rengøringshold. Der var jeg bare på rengøringen, og hvor der var en anden indsats, der var chef. Så var der nogle, der skulle sætte mig i gang , og hvad jeg skulle lave og sådan noget. Det var fint nok. Sådan. Så efter jeg havde boet der nogle måneder, så kom jeg selv op som chef for rengøringen. Så [I: Ja. Sejt.]. Så nu har jeg været der et stykke tid, og så nu er jeg ved at blive, nu har jeg lige snakket med behandlerne og en anden indsats, og de vil gerne have mig op på administration. Hvor jeg så kan, altså, sådan styre det hele økonomien og indkøb [...]" (Appendiks 5:455)

Det autonome perspektiv går igen i andre dele af interventionen. For eksempel er en del af interventionerne at afholde feedback møder, tilbagefaldsmøder og andre gruppesessioner, hvor formålet er, at de stofferfarne selv er aktive i forløbet og rådgiver og vejleder. I Abbas' narrativer organiseres hans oplevelser til en fortolkning af, hvordan situationerne kan være med til at sætte nogle evner for hans egne mål, hvori han motiveres:

"I: Ja. Har det gjort noget for dig, i forhold til dit ønske om ikke at bruge stoffer mere?"

IN: Øhm [...] Det' primært for den andens skyld, at man prøver at rådgive om, hvordan man selv har det. Men det det giver en, det er, at man sådan indser okay, jeg er langt fremme i denne her proces, og det var jo egentligt ikke så svært, som man nu tror. Men der skal heller ikke så meget til, før man ender det sted, hvor han står. Men også det han selv siger, det er også noget, som man skal benytte sig af. At man ikke bare skal sige det for at sige det, men at man ligesom skal tage det i brug folk får i forhold til at takle de problematikker, der nu må være. Og når man nu siger en ting, takler en ting, så bliver man også selv mere bevidst om det, end hvis det barer kører oppe i hovedet for eksempel. Så er det nogle gange nemmere at sætte ord på tingene." (Appendiks 5: 377-378)

Netop det at spejle sig i andres erfaringsbaserede fortællinger skaber mening i nogle af informanternes narrativer. Disse informanter fortæller, hvordan de er blevet motiveret via fortællinger fra andre indsatte, som er ældre end dem, men i livet kun er det samme sted som informanterne selv på grund af en livslang karriere med stoffer og kriminalitet. Narrativerne lader erfaringerne blive fortolket i forhold til de andre indsattes fortid, nutid og fremtid. Således fortæller informanterne, hvordan de har fået mulighed for at forstå og fortolke deres egne erfaringer og identitetsforståelse i forhold til de andre indsattes fortolkninger. Til forskel for de andre fem informanterne, så er der ingen fortælling om indre motivation i Thors narrativer. Narrativerne bliver struktureret efter de oplevelser, som Thor fortæller om, hvori hans identitetsforståelse lægger sig op af en stærk selvstændighed. Dette kommer også til udtryk i forhold til den generelle motivation over for interventionen:

"I: Okay, så det synes du ikke, at det [interventionen] har hjulpet dig sådan?"

IN: På ingen måde. Jeg har altid klaret mig selv på det punkt, sådan. Det var også det, jeg startede med, da jeg kom op, så sagde jeg også til socialrådgiveren, at jeg ikke havde noget problem på nogen måder, du ved.

I: I forhold til stoffer?

IN: Ja, lige præcis." (Appendiks 2:334-337)

Thors belæg for at indskrive sig i interventionen beror på at indgå i et miljø, hvor der ikke indtages stoffer åbenlyst. Dog, set fra et narrativt perspektiv, så kan hans fortællinger om sig selv gennem organiseringen af narrativerne og fortællinger om fortiden forbindes til hans nuværende afstandtagende over for autoriteter og interventionen. Thors narrativer fortælles også i en anden strukturel kontekst og kulturelt miljø, da han ej er indskrevet i interventionen på tidspunktet for interviewet, men er indskrevet i en anden afdeling i fængslet.

Som afsnittet indledte, så er motivation en proces, som sker inden for de strukturelle og kulturelle kontekster. Dermed forstås også at motivation, både den indre og den ydre, er dynamisk i sin facon, hvorved den påvirkes af de kontekstuelle rammer og derfor hele tiden kan tage ny form. Dette kan være med til at forstå, hvordan narrativerne udvikler informanternes identitet gennem intentioner og handlinger i forhold til motivationen.

6.3 ANALYSEDEL 2: IDENTITET OG INTERVENTION

I dette analyseafsnit zoomes ind på interventionerne, som informanterne er indskrevet i. I et narrativt perspektiv ønskes indsigt i, hvorvidt informanterne gennem erfaringer og fortolkninger identificerer sig med de samfundsmæssige rationaliteter og moralske imperativer, og hvordan dette afspejler sig i en praktiskforståelse af interventionen. Informanternes livssammenhæng mellem *Identitet*, *Muligheder* og *Refleksion* bliver rammen for hver enkelt narrativ i analysen. Med den narrative tilgang i analysen skal den enkeltes livssammenhæng forstås i erfaringer gjort sig retrospektivt og som danner forståelse og fortolkning nutidigt og prospektivt.

Analysen må forstås ud fra det undersøgende fokus på stofforbruget, og hvordan informanten og interventionen arbejder med denne problemstilling. Dermed analyseres ikke på alle de elementer, som interventionen arbejder med i det skadesreducerende perspektiv.

AD2: Hvilken praktiskforståelse af interventionen og afvigelse af stofforbrug afspejler hvert enkelt narrativ?

6.3.1 Silas

Identitet

Silas har været hurtig til at adaptere det moralske imperativ om, at der er nogle problemstillinger, som skal løses. Faktisk identificerer han sig i en sådan grad, at det kommer til at stå i stedet for relationen til de andre indsatte, blandt andet som her, hvor Silas oplever at blive truet af en anden indsat:

"[...] Her på afdelingen faktisk. Men han er så væk nu til gengæld. Så valgte jeg bare at gå ind til vagten. Jeg tænkte, at det' den bedste mulighed for mig selv. Men det er ikke den rigtige måde. Det er den rigtige måde i forhold til vagterne, men i forhold til det kriminelle miljø, der er det bare no go. Men i forhold til mine papirer så er det bedre for mig, tænkte jeg. Så jeg er meget egoistisk i forhold til hele det system her. I forhold til de kriminelle indsatte herinde, der tænker jeg slet ikke på dem, der tænker jeg bare på mig selv. De har det der med, at man skal tænke på hinanden, og tænke på hvad man gør herinde. Sådan tænker jeg ikke. Jeg kommer fra en helt anden verden af for mit vedkommende i hvert fald. Hvilket også gør, at mine papir er i orden, og jeg kommer måske også ud her om to uger." (Appendiks 1:74)

Silas er i sin fortælling meget opmærksom på, hvordan han skiller sig ud i forhold til de andre, hvilket også tydeliggøres i begrebsliggørelsen af de andre som de *"kriminelle indsatte"*. Dette tillægger han blandt andet sin studentereksamen, sin unge alder samt hans forholdsvis korte kriminelle karriere i forhold til de andre, som han kalder for de prokriminelle indsatte. Han oplever, at dette giver mulighed for flere beføjelser og en større frihed, end de andre indsatte oplever. Hans narrativer kommer til at afspejle, hvordan han forstår sig selv som en med bedre muligheder og ressource end de andre:

"[...] Men da jeg kom her til det åbne fængsel her, hvor jeg møder nogle socialrådgivere, hvor de snakker med mig, hører min baggrund, så kan de godt se okay, jeg er faldet ud i noget, som jeg ikke burde falde ud i. Der føler jeg mig lidt speciel i forhold til de andre indsatte, i og med at jeg er anderledes på nogle punkter. Studentereksamen, det er én af tingene, som gør at man ligesom løfter hovedet op. Men samtidig så, når jeg kigger, jeg håber, jeg håber de ser mig som en god person, bare fordi man er endt i noget lort, at man ikke er helt kriminel alligevel. For der er også en god person i ens personlighed jo, det vil der altid være. Vi er

*også mennesker jo. Vi er kriminelle. Vi er forbrugere, men nu er jeg heldigvis ikke forbruger *mere*, og det håber jeg, at jeg holder ved, når jeg kommer ud” (Appendiks 1:290)*

Foruden, at Silas distancerer sig fra de andre indsatte, så bliver det også en narrativ sandhed for ham, at de andre indsatte er klar over denne distinktion. Silas skaber gennem narrativerne en identitetsforståelse af sig selv, som prospektivt ikke er en fortolkning, hvor han kan relatere med de andre indsatte og en kriminaliseret, stofbrugende tilværelse. Selvom han distancerer sig, så forstår han samtidig sin identitet aktuelt i forhold til den sociale teknologis rationalitet, om end han fortsat positionerer sig selv anderledes.

Muligheder

Gennem samtaler med behandlerne og ved at undgå rapporter forsøger han at legitimere sig selv som ikke kriminaliserende og stofbrugende inden for interventionens forståelseshorisont. Han er især meget opmærksom på denne legitimering i forhold til hans dagsorden om at blive prøveløsladt hurtigst muligt, og hvordan han positioneres anderledes end de andre indsatte. Især fremhæver Silas én behandler, som han har et nært forhold til. I sine narrativer fortæller Silas, hvordan han oplever sin tilgang til interventionen som et kulturelt normbrud blandt de andre indsatte:

”Men det der med, at nu havde jeg en god kontakt med en behandler, der var her og fik hende som kontaktperson, og det kan folk ikke klare på den her afdeling her. Hun hedder så Betinna og hun har, hun blev min kontaktperson heldigvis. Så hun hjalp mig med mit papirarbejde og så videre, og det er folk virkelige misundelige over. Og det er noget, de ser ned på. Og det er noget, der kommer til udtryk i behandlingen også, og de skal hakke ned på det og ”Hun kender ham ude fra” og dit og dat. Men det der er, de indsatte herinde, de kan ikke se, at hvis man har sine papirer i orden, at man kan komme længere frem, hvilket også gør, at de kommer tilbage igen i systemet igen og igen. Men også bare sådan noget med at ryge inde på værelset, det gør virkelig også bare, at du får en rapport. Det er med til at trække ned i dine papirer.” (Appendiks 1:90)

Silas’ opfattelse af selvet og identitetsforståelsen i forhold til de andre i afdelingen kommer igen til udtryk i ovenstående. I et narrativt perspektiv, bliver hans forståelse og beskrivelse af hans egen identitet således skabt ud fra de oplevelser og erfaringer, som han gør sig med de indsatte. Det samme gør hans tilpasning til interventionens problem- og løsningsforståelse. Det er en omkostningsfuld proces for Silas i forhold til

fællesskabet og trivslen i afdelingen, men det giver ham mulighed for et nyt ståsted i forhold til stofbrug, vennerne og familien.

Refleksioner

Silas' identitetsforståelse og legitimering af sig selv på en ny måde i samspil med interventionen, kan også forstås i forhold til, hvordan han formår at reflektere over sine muligheder inden for de kulturelle og strukturelle kontekster. Gennem erfaringer om sig selv, sine ressourcer og personlige, familiemæssige forhold reflekterer han over sin situation, og hvordan han gennem interventionen kan fremme nogle nye muligheder.

Selvom Silas i sine narrativer er meget opmærksom på identificeringen i forhold til de andre indsatte og sine situationelle muligheder, så fortæller han et par gange i interviewet, at han efter endt afsoning meget vel kunne finde på at forbruge stoffer igen i særlige øjeblikke. Dette indikerer, som Jöhncke et al. beskriver, hvordan Silas' forståelse af - og handling på problem og løsning inden for den sociale teknologis rationalitet foregår i en kulturel forhandling med de sociale relationer, hvorfor den kan brydes i andre sociale forhandlinger uden at det nødvendigvis modarbejder den sociale teknologis rationalitet.

6.3.2 Thor

Identitet

Thor har svært ved at identificere sig med den sociale teknologis rationalitet. Til dels identificerer han ikke sig selv med at have et problem i forhold til stoffer, hvilket han fortæller socialrådgiveren i fængslet, og til dels kritiserer han den faglige autoritet. Egentligt indskriver han sig i interventionen på grund af sit stofforbrug med henblik på at indgå i misbrugsbehandling, som han selv formulerer det og tilkendegiver trods den identitetsmæssige afstandstagen, at han har et forbrug at forholde sig. Men med interventionens skadesreducerende perspektiv, hvor fokus er mere bredt end blot stoffrihed, udtrykker Thor stor modstand:

"[...] Og så var det så, at jeg søgte derud, fordi, jeg var over på O, og der synes jeg, det var lidt irriterende, at folk gik og røg hash lige op i hovedet på mig hele tiden, for der var jeg næsten lige stoppet, ikke. Så kom jeg derned. Og så, ja, jeg blev bare mere og mere bare målløs over, hvad der foregik dernede og sådan der. Jeg synes mere, det virker som en form for hjernevask, for de står i en uge, fire behandlere, hver sin dag, og

fortæller om den samme ting på hver sin måde, men de siger i bund og grund det samme. Altså, du ved. Og så sidder man bare 15 voksne mænd og lytter på det, du ved, i fire timer om dagen, sådan der, du ved. Og det tager tre måneder at gennemgå dem, men de vil gerne have, at du er der ét år. Så man hører det fem gange, inden man er færdig. Så jeg synes bare, det minder om hjernevask af en art eller et eller andet sådan der. Så det er squ aldrig noget, der kommer til at hjælpe mig ud [...]” (Appendiks 2:337)

I samme ombæring som Thor siger, at han ikke har problem med stoffer, siger han også, at han er vant til at klare sig selv. Dette tillægger han blandt andet sine forældres død og en oplevelse af manglende hjælp og støtte fra myndighederne. Hans erfaringer retrospektivt skaber en modstand mod den faglige forskydning mellem behandlerne og ham selv. Dette kan være elementer og kompleksiteter, som det ikke er muligt for interventionen at rumme, og erfaringer som påvirker Thors nutidige fortolkninger af sin egen identitet. Som Jöhncke et al. skriver, så afviger han fra de udnævnte afvigelser og har især svært ved at identificere sig med det adfærdsmæssige fokus i interventionen:

”Ja. Det er også fordi, der sidder fire behandlere, som aldrig nogensinde har prøvet det før, som skal sidde og fortælle mig om, om det er godt eller skidt, om hvad du nu lige gør eller. Fordi, du kan jo ikke forklare dem det, for de har deres mening sådan der, du ved, ikke, men, men det er altså mig, der ved noget om det, for det er mig, der har prøvet det sådan der, ikke. Bare fordi man har læst noget i en bog, så behøver det jo ikke at være sådan for alle mennesker, vel. Så jeg synes faktisk det var lidt til at lukke op og skide i sådan der. For at være ærlig. Afdelingen var meget god i sig selv. Menneskerne og sådan noget der, men, men selve behandlingen, den var squ ikke rigtig. Jeg synes ikke, den havde noget med misbrug at gøre overhovedet [...]” (Appendiks 2:333)

Det er sværere for Thor at identificere sig med rationaliteten i forhold til adfærd, end det er i forhold til stofforbrug. Ligeledes oplever han også en forskydning mellem sin egen problemforståelse og de sociale, kulturelle professionaliserede erfaringer som behandlerne repræsenterer. Han sætter spørgsmålstejn ved deres påberåbte ekspertise, som er for institutionaliserede, og mener, at en praktisk erhvervet erfaring, som for eksempel selv at have prøvet stoffer, bedre lader dem have en forståelse for hans faktisk levede liv.

Muligheder

Selvom Thor udtrykker modstand mod interventionen, så vil han, ifølge Jöhncke et al., stadig forholde sig til indsætterne i interventionen og definere nogle muligheder ud fra hans egne erfaringer. Thors subjektive

forståelse af sig selv harmonerer ikke med interventionens problemforståelse, men han forholder sig fortsat til den adfærdsmæssige løsningsforståelse, som interventionen arbejder ud fra. I sit narrativ, som fortolker interventionen som hjernevask af de indsatte, definerer han dog samtidigt sine udfordringer og erfaringer i forhold til problemforståelsen:

"Kun på, du ved, noget adfærd og hvor jeg tænker, det kan jeg egentlig godt se sådan der. Det skulle jeg måske lige tænke lidt over i forhold til, når man # Fordi # Så kan man godt genkende lidt, nogle af de ting, de siger om noget. De kalder det 'overlegne kritiker' eller sådan noget der, du ved, som jeg godt kan kende der, sådan der, du ved. Noget der godt kan hjælpe på nogle punkter, men aldrig noget med stoffer, du ved. Også fordi de mente sådan der, at hver evig eneste gang, du tog stoffer, der gik du i noget der hedder scholl-mode [...]" (Appendiks 2:337)

Thor inkorporerer nogle af moralerne om den rigtige adfærd og omsætter dem til en håndgribelig forståelse i egen fortælling. Med erfaringer gjort sig i fortiden reflekterer han over, hvordan han nutidigt kan gribe nogle situationer anderledes an i stedet for at bevæge sig ind i de forskellige tilstande. Han er dog fortsat forbeholden og kan ikke inkorporere problemforståelsen i alle sine problemsituationer.

Refleksion

Thors forholdstagen til sit stofforbrug som værende ikke et problem, er flere gange blevet nævnt i løbet af analysens forskellige dele. Ifølge Jöhncke et al. vil indskrivning i en intervention få den indskrevne til at reflektere over sin identitet. I et narrativt perspektiv kan Thors refleksion over sin identitet forstås ud fra, hvordan erfaringer danner rammen for ny fortolkning, hvorigennem en ny mening kan dannes. Således bliver hans nye forståelse af sig selv defineret som modstående til interventionens problemforståelse. Dette kommer også til udtryk, da han, efter at have afbrudt interventionen, bliver tilbudt at komme i ambulantbehandling:

"Der er også ambulant behandling, som er samtaler og sådan der. Lige nu, der har jeg det sådan, der gider jeg ikke rigtig, for, jeg synes, jeg har fået nok af alt det nede på X. På et tidspunkt kunne jeg måske godt starte på ambulantbehandling. Det er bare sådan samtaler engang i mellem, du ved, ikke, men jeg skulle faktisk have været derover i dag. Eller de ville gerne have, at jeg kom derover i dag, men, men du ved, jeg synes lige, at jeg har brug for en pause, fra den behandling der, så jeg skal nok sige til. Jeg har ikke bedt om at få en samtale derover eller noget. Så jeg har bare fået en seddel for en uge siden eller sådan noget, du

ved, ikke. Så regnede de med, at jeg kom, sådan der. De kommer bare ind med en seddel jo, så giver de dig den, så kan du læse den "Vi kunne godt tænke os, at du kom til samtale" sådan der. Så sidder man der "Nå, jamen, det har jeg ikke lyst til" du ved, okay, altså. Men de er gået jo, så man kan ikke svare (Latter)."
(Appendiks 2:474)

Således handler Thor inden for nogle andre rammer, end hvad den sociale teknologiske rationalitet forstår som nødvendigt. Han modsiger sig ikke at have et problem, som skal håndteres, men han modsiger sig, hvordan den professionelle orden definerer hans problemforståelse. Muligvis som et modspil hertil, bliver hans situationelle definition i stedet, at han oplever fængselsopholdet som en slags ferie, som han kan bruge til at møde nye mennesker.

6.3.3 Kian

Identitet

I og med, at Kian har truffet et valg om at ophøre med sit stofforbrug inden indsættelse i fængsel, må det indikere, at han på sin vis har identificeret sig med de samfundsmæssige rationaliteter i forhold til stofbrug. Således synes denne identitetsforståelse faktisk at få en modsat betydning ved indskrivning i interventionen, da han ikke selv tilskriver sig at være en problembærer længere:

"Det har jo sådan set været fint nok. Jeg føler, jeg godt kunne klare det, selvom jeg ikke har været derover, fordi jeg har jo også været på de andre afdelinger, hvor jeg faktisk heller ikke har rørt noget hash eller coke, selvom de andre har gjort. Mange gange, hvor de er kommet ind på mit værelse, hvor de lige fyrer op i en joint og tilbyder mig, så siger jeg "Nej tak. Jeg har ikke lyst. Jeg skal ikke ryge jeg skal hjem" og sådan noget der. Så jeg har godt kunnet sige fra, altså, men. Det virker fint nok der over [...]" (Appendiks 3:302)

Som det fremgår af interviewuddraget oven over, så danner Kian i sit narrativ en ny forståelse af sin identitet i samspil med den sociale kontekst. Hans nye fortolkning danner også en mening om interventionen, som han på nogle områder har svært ved at forstå sig selv i forhold til:

"Jamen, altså, det det gør for mig, jeg vil ikke sige, at det gør meget for mig, for jeg føler ikke, at jeg får den behandling, jeg har brug for. Det føler jeg ikke. Jeg passer sådan set meget mig selv og går med de andre. Altså. Sådan som jeg ved, sådan som jeg ved en behandling skal være, de skal holde møder med os hele

tiden. Møder, møder, møder for at komme mere ind på en. Men jeg har måske kun været til et møde med min kontaktperson deroppe i alt den tid, jeg har været der”

(Appendiks 3:310)

Kians meningsskabelse får betydning for hans identificering med dele af interventionens indsatser. Han fortæller, at han ikke synes, han får den behandling, som er givende for ham. Han kan ikke forstå, hvorfor han ikke har flere samtaler med sin kontaktperson, da han tillægger dette at være en væsentlig del af behandlingen. Samværet, fællesskabet og strukturen bliver for ham ikke opfattet som en primær del af interventionen. Med henvisning til Jöhncke et al. kan sociale teknologiers rationaliteter i praksis give nogle konsekvenser, når der ikke er enighed om den sociale forståelse af ”problem-løsning” tankegangen. Kian er ikke den eneste informant, som italesætter nogle andre forventninger om interventionen, end hvad der erfares. Med en viden om, hvordan interventionen arbejder ud fra et skadesreducerende perspektiv i et kontrolpolitisk domineret felt, således kan det også være medforklarende til disse forståelsesdiskrepanser.

Muligheder

Til trods for Kians efterspørgsel på mere behandling, så udtrykker han tilfredshed med interventionen i sin helhed og beskriver døgnbehandlingen som den bedste afdeling i fængslet. Gennem identificering og inkorporering af interventionens formål, ser han muligheder for at legitimere sig selv på ny via mere frihed for eksempel ved overflyttelse til pension:

”Det går ud på, at nogen gange, der er noget, der hedder trykfasen og kernefasen. Trykfasen, det er, når du lige er kommet ind i afdelingen, hvor du skal ind i tingene de første par måneder. Efter det så skal du lave en livshistorie og en evaluering af trykfasen, som jeg faktisk skal til i morgen. Og, ja, så er det så der, man rykker op til kernefasen. Og der er livshistorie, og der er oplæg, der er afskeds, hvad hedder det, hvor man skal skrive på noget, hvad man har lært og hvad man har fundet ud af, når man skal til at forlade afdelingen, løslades. Eller muligvis skal på pension, som jeg os skal, om en måned måske.” (Appendiks 3:291)

Overflyttelse til pension vil give nye muligheder i form af uddannelse, arbejde og adgang til telefon, computer mm. I henhold til den teoretiske forståelse, så er processen omkostningsfuld. Kian fortæller, hvordan han efter identificering af sit stofbrug som et problem har mistet mange venner. Dette er sket forinden han begyndte at afsone sin dom og blev indskrevet i interventionen, men det er fortsat en

omkostning, da han gennem anvendelsen af tilegnede redskaber og metoder danner sig et nyt ståsted i forhold til venner og stofforbrug.

Refleksion

Kians fortolkning af hans identitet i kontekst til interventionens strukturelle og kulturelle rammer og med erfaringer gjort sig retrospektivt, får ham til at reflektere over og integrere nye adfærds- og handlingsmønstre især over for sine (eks)venner:

"Jamen, det bliver meget nemt for mig at fastholde, det er jeg ikke i tvivl om, fordi at de kammerater, jeg har nu, de er ikke lige så meget inde i alt det her med at sælge, og alt det der, som mine gamle kammerater var. Altså mine gamle kammerater havde jo altid noget på sig, der var ikke et tidspunkt, hvor de ikke havde noget på sig. De havde det altid. Men hvor dem jeg snakker med nu, nogle af dem tager det selvfølgelig stadig, men det er svære for mig, at få fat i, fordi de ikke selv sælger. Men som sagt, jeg kan sagtens sige fra nu. Derfor er jeg så ikke i tvivl om, at jeg falder i den igen. Og mine kammerater, dem jeg har nu, altså jeg har ikke så mange, som jeg havde før, og jeg har sorteret meget i mine venner. Så jeg ved, hvem der er der for mig, og hvem der ikke er der for mig. Så jeg ved, hvem jeg kan regne meget med. Og hvis der en dag det viser sig, at jeg ikke kan regne med ham, så er det bare der kontakten slutter. Altså, hvis han prøver på at lokke mig i noget, jeg faktisk ikke vil. Så er det bare der, det slutter." (Appendiks 3:318)

Kian har oplevet, hvordan tidligere venner har forrådt ham, og således kommer han til at forstå sin egen position blandt vennerne anderledes end før hen. Det er en erfaring, som interventionen ikke kan rumme, men det er en væsentligt erfaring i belysningen af hans konkrete livssammenhæng til at forstå både andre aspekter af sig selv og i forhold til de fremtidige perspektiveringer.

6.3.4 Mickey

Identitet

Identifikationen som problembærer udtrykker Mickey ikke modstand imod, snarere er det identiteten uden for denne identifikation, som har været svært for ham. Han fortæller, hvordan han føler sig unormal, når han ikke tager benzodiazepiner, og gennem sit forbrug er begyndt at identificere sig selv med den person

han er, når han er påvirket af dem. Det har derfor været sværere for ham at tilpasse sig selve interventionen og de forventninger, som tillægges ham, end selve rationaliteten:

"[...]. Men det med benzoer nu, det er os det eneste jeg føler, der har været mit misbrug nogensinde. Jeg har ikke haft et misbrug af amfetamin, fordi jeg kunne stoppe fra den ene dag til den anden uden nogen efterfølger. Det kunne jeg ikke med benzoer. Og det plager mig stadigvæk. Sidst, så havde jeg været helt clean. Jeg havde ikke røgen, jeg havde ikke rørt noget som helst i over et halvt år, hvor jeg har gået på orlovsforløb og sådan noget der. Har ikke taget noget som helst. Og så kommer jeg ud til befolkningen, og så alle de mennesker, og skole og nu skal du til at oppe dig op, igå', og så føler man ikke, at man er det bedste af en selv. Så falder man i igen, for nu vil man satme vise dem. Og det samme over, så at komme her tilbage, over på behandlingen. "Det går ikke så godt for dig, Mickey." "Nu skal jeg satme vise jer."

(Appendiks: 4:458)

Gennem sine narrativer om sit forbrug af benzodiazepiner danner Mickey en forståelse af sin identitet som værende misbruger, men ikke i forhold til de andre typer af stoffer, som han også har anvendt. Dermed danner hans fortællinger i stedet en oplevelse af, at han tager afstand fra rollen som ikke-problembærer for i stedet at iklæde sig rollen som problembærer, for at leve op til interventionens praktiske forventninger. Interventionens moralske imperativ kommer især til udtryk her, hvor normalisering antager to skikkelser; enten som Mickey selv oplever den, eller som den bliver moralsk befæstet i den sociale teknologi, ligesom Jöhncke et al. formulerer det.

Muligheder

Mickey bruger fællesskabet rigtig meget til at takle sine problemer i forhold til identitet og normalisering og forsøger på den måde at inkorporere interventionens løsningsforståelse:

"Det var ikke som regnet med. Jeg troede, det var sådan noget med, at man skulle sidde og "Hej, jeg hedder Mickey. Jeg er misbruger" og sådan noget. Det er det ikke. Det er meget, det er rutine, de vægter meget på fællesskabet. Når man har det dårligt, og har lyst til at tage narko, i mit tilfælde er det så benzoer, er det blevet til, for det er det, jeg føler mig normal på, så skal man bruge fællesskabet til at styrke sig på, og det er rigtigt godt. Så de går hen, når jeg føler mig helt, helt mærkelig og virkelig føler, jeg har brug for benzoer, så kan man snakke med de andre "Jamen, du squ helt normal. Hvad snakker du om". Altså. Så kan man

også bruge det til at komme af med de der trælse tanker, man har inde i hovedet om at "Det du siger, det er fanden mærkeligt" og sådan noget." (Appendiks 4:308)

Ligesom Kian, har Mickey også haft en anden forestilling om interventionen, som en indsats med fokus på ham som misbruger. Han italesætter rutinen som vigtig, hvorigennem han tillærer sig nogle redskaber, som han kan bruge til at legitimere sig på en ny måde. I forhold til de strukturelle kontekster og det kulturelle miljø, danner han gennem sine narrativer nye selvfortællinger. Han fortæller også undervejs i interviewet, at han kan bruge behandlerne til mere fortrolige snakke, end hvad han vælger at bruge fællesskabet til.

I: *"Ja. Er det noget, I arbejder med i behandlingen? At du har det på den måde i forhold til, når du tager benzoer og ikke benzoer, eller er det ikke noget, I snakker om?"*

IN: *"Jo, jo, det er noget vi snakker om. Jeg snakker så selv med behandleren om det. Det er ikke noget, jeg blander de andre ind i. Jeg har fortalt dem, hvorfor jeg tager benzoer"*

I: *"Det er behandlerne, du bruger til at #"*

IN: *"Ja."*

I: *"Ja. Okay. Synes du, det giver dig en god effekt af det?"*

IN: *"Meget, ja det gør det. Det # Man kan ligesom # Det er svært at snakke om, så, men når man får det ud der og man kan lukke, hvad kan man sige, se problemer og så sige, hvad det er, så gør det lettere så at angribe, at arbejde med dem i stedet for ikke at kan indse dem. Ved, hvad det gør af negative ting."*

(Appendiks 4:445-450)

Ud over en begyndende refleksivitet i forhold til nogle af sine problemstillinger, så blive det også en proces for Mickey, hvori muligheden åbner sig for ham til at arbejde med sig selv. Med reference til den teoretiske forståelse, så er det en proces hen imod at danne en ny selvforståelse i overensstemmelse med den sociale teknologiske rationale. Inden indsættelse i fængsel forestillede han sig ellers at tjene penge nok via sine ulovlige beskæftigelser og gå på pension som 25-årig. I sin nuværende fortællinger er selvopfattelsen en anden:

"Jamen altså, så kan jeg komme på pension, orlov hedder det, og ja. Jeg begrænser ikke bare mit liv til inden for hegnet her, hvis du kan forstå. Altså. Man kan godt, hvad vil jeg lave efter fængslet. Jeg vil gerne # Jeg gik på uddannelse ude på pensionen, IT uddannelse. Som programmør. Og det har jeg altid gerne ville."

(Appendiks 4:316)

Mickey er begyndt at forholde sig til fremtiden på en anden måde end tidligere gennem fortællingen om sig selv. Hans tidligere ophold på pensionen er i fortællingerne også med til at danne en mening om det fremtidige på baggrund af erfaringer retrospektivt.

Refleksion

Såvel som Mickey legitimerer sig på en anden måde end tidligere og perspektiverer til livet i en legalistisk kulturforståelse, lige såvel kan hans perspektiveringer også forstås som en refleksion over de muligheder, som interventionen arbejder hen i mod. For eksempel kan de indsatte give hinanden feedback, positivt som negativt, via redskabet "Slip". Formålet er at takle situationen i plenum og ikke face-to-face. Dette var svært for Mickey i starten, hvor han beskriver det "ligesom at stikke", men i forhold til kulturen og konteksten i døgnbehandlingsafdelingen danner han en ny selvfortælling, hvor han har vænnet sig til det. Dermed får han mulighed for at identificere sig selv på en ny måde.

Som nævnt, betyder fællesskabet meget for Mickey og ud over at identificere sig i forhold til - samt med hjælp og støtte fra fællesskabet, så bliver kulturen i interventionen også retningsgivende for ham:

"Jamen, det er fast rytme hver dag. Altså. Og hvis du er påvirket, så kan de andre se det på dig. Så :det. Det er heller ikke særligt pænt over for dem, når folk de er her for at komme ud af deres misbrug, hvis man så selv render rundt og er helt påvirket. Så får de jo også lyst til at være påvirket. Så. Det er et godt fællesskab derover. Hvis der er en, som er påvirket, så går de andre hen "Hallo, nu må du lige". (Appendiks 4:328)

Selvom Mickey i et narrativt perspektiv identificerer sig med den sociale teknologiske rationalitet og de kulturelle strukturer, så giver han samtidig udtryk for ikke at have et behov for at følge alle de løsningsorienterede forståelser, som interventionen præsenterer. Som det fremgår i nedenstående uddrag fra interviewet, så definerer han sig til dels med indsatserne, hvorved han inkorporerer nye retningslinjer for sit stofforbrug, men til dels afviser han også, at det har en betydning for ham:

I: "Ja. Gør det noget ved måden, man får lyst til at være på, for at komme op i Kernefasen?"

IN: Jamen, du kan ikke rende rundt hver dag og være helt brændt eller ryge hash hver dag og sådan noget. Det kan man ikke.

[...]

I: For at komme op i Kernefasen og være accepteret af de andre, hvis man kan sige det. Gør det så noget ved, at du ikke ryger hash og ikke tager benzoer og sådan noget?

*I: Nej, jeg er lidt ligeglad med Kernefasen. For mig # For andre, de andre går meget op i det, men jeg er squ sådan lidt ligeglad, altså. Jeg skal sidde her, jeg skal afsone. Jeg har stadigvæk seks måneder tilbage, så [..]
(Appendiks 4:341-346)*

Den sociale teknologi skaber et morale om, at Mickey skal følge faserne for at være på vej mod det gode liv. Dermed kommer den sociale teknologis rationalitet til at blive rammesættende for at fremme bestemte handlinger og forståelser, som kan være anderledes end Micekeys forståelse af, hvordan han skal opnå "det gode liv". Ifølge Jöhncke et al. brydes og forhandles problem- og løsningsforståelser kontinuerligt i den sociale relation og påvirkes af de kulturelle forståelser. Dette foregår i forhold til livssammenhænge, som således indvirker på, hvordan interventionen formår at rumme den enkelte og dets erfaringer. Selvom Mickey umiddelbart ikke forstår sig i forhold til kernefasen, så er interventionen på den anden side blevet et vilkår for ham i forhold til afvigelse fra stoffer. Nedenstående er den videre dialog efter ovenstående uddrag:

I: Okay. Så hvad gør så, at du lidt alligevel lader lidt være med at ryge og tage #

IN: Det er orloven.

[...]

I: Ja. Så det er mere det end det er behandlingen, synes du?

IN: Jeg tror, det er 50/50. Det tror jeg. For havde jeg ikke været oppe i behandlingen, så havde jeg bare fortsat til at starte med og så havde jeg bare været helt påvirket. Og så havde jeg tænkt "Fuck det orlov der. Nu afsoner vi bare". Hvor jeg så kom over på behandlingen, der kan jeg ikke være påvirket hele tiden. Og så bliver du klar over "Hey, jeg vil egentlig også gerne se min familie" og man snakker mere med sin familie og sådan noget. Så det, det styrker også en til at holde sig væk fra det." (Appendiks 4:347-352)

Foruden de erfaringer, som Mickey gør sig i forhold til sit stofforbrug, så bliver han også bevidst om sit forhold til familien og begynder at reflektere over nogle andre aspekter af sig selv i forhold til dem og i forhold til den situationelle forståelse.

6.3.5 Abbas

Identitet

Ligesom Kian er Abbas ophørt i sit forbrug af stoffer, inden han påbegynder sin afsoningsdom. I et narrativt perspektiv dannes identiteten ud fra de narrativer, som vi fortæller. Således har Abbas svært ved at identificere sig med de andre, som han sidder på afdeling med. Han refererer nogle gange til dem som "jeg" og "de andre". På samme tid fortæller han også positivt om fællesskabet og dets sammenhold som en støtte i målet om en stoffri tilværelse.

IN: *"Fællesskabstanken. Det fungerer meget godt. Jeg stoppede jo med at ryge, før jeg kom herind, så det er ikke fordi, det er det, der får mig til at stoppe med at ryge. Men jeg kan se på andre, du ved, at, (...) hvis de gerne vil være inde i fællesskabet og være sammen med os andre og sådan, så kan de ikke ryge jo og sådan. De er nærmest tvunget til at stoppe, og jeg tror det er nærmeste en motivation for dem. Så kan han stoppe. Så der er sådan et fællesskab, hvor folk ikke tager noget og holder sammen på den måde."*

I: *"Ja. Har det gjort det nemmere for dig ikke at ha' lyst til, at tage noget, imens du har været herinde?"*

IN: *"Ja, det har det."* (Appendiks 5:471-473)

Han udtrykker også en større tilfredshed med at bo på døgnbehandlingsafdelingen og kan bedre identificere sig med de andre behandlende indsatte, end han kunne med de indsatte på andre afdelinger. Her fortæller han, som nævnt i analysedel 1, at han blev irriteret over deres forbrugende adfærd, som førte til skænderier blandt dem, selvom han selv har haft samme adfærd ved tidligere afsoningsdomme. Abbas har også svært ved at identificere sig med dele af interventionens indsatser, da han synes det underminerer det voksne jeg. Han italesætter som eksempler ordningen med at ringe med en klokke, når der er aftensmad, og "Slip"-redskabet. Abbas' identificering med et voksent jeg udtrykker en sammenhæng med fortiden, og derved kan en forståelse af livssammenhæng give indsigt i, hvorfor praktiskforståelse af interventionen afspejler sig forskelligt i narrativerne.

Muligheder

Abbas er den eneste af informanterne, som i sine narrativer fortæller specifikt om ansvarsfaserne og dertilhørende arbejdsopgaver, som hver enkelt indsat på døgnbehandlingsafdelingen er en del af. Det at kunne arbejde sig op til et større ansvar bliver i Abbas' narrativer centralt, når han fortæller om interventionen. Herigennem får han mulighed for at legitimere sig på en ny og anderledes måde end legitimeringen ved at være stofbruger og indsat i fængsel ofte er forbundet med. Det er en udfordring, som Abbas ikke mener, at alle kan forene sig med:

*"[...] du skal gerne kunne lægge rene pisprøver, det tror jeg. At du skal kunne fungere sådan godt i fællesskabet og kunne snakke med alle sammen, og at tingene ikke stiger dig til hovedet sådan på en måde. Jeg kender nogle andre, som hvis du giv er dem noget ansvar, så vil det nok stige dem til hovedet, og tro de er chef og *ikke i fængsel agtig*. Vi skal stadigvæk huske, *at vi er stadig indsatte stadigvæk jo*."*
(Appendiks 5:461)

Igen bliver der i Abbas' fortælling skabt et "jeg" og "dem", om end ikke så skarpt opdelt, på baggrund af de erfaringer, som han har gjort sig. Dette lader ham også danne en selvforståelse, hvor han fortsat identificerer sig som indsat, men med nogle kompetencer og ressourcer, som han kan tage i brug gennem interventionens indsatser.

Abbas' forståelse af fællesskabet som betydningsfuldt er meget lig samme forståelse som flere af de andre informanter. Han er meget bevidst om betydningen af kulturen og de strukturelle rammer, hvori miljøet er meget betænksomt og omsorgsfuldt over for hinanden:

"[...] Det er, tror jeg, når man ligesom lærer hinanden og kende og man laver sådan en agtig slags gruppe, en fællesskabsgruppe agtigt, hvor folk ikke røg, og, hvis nogle de røg, så var det ikke fordi, så kunne personen altid komme hen og snakke med en. Personen kunne altid finde støtte i os. I stedet for at man lukker personen ude, så åbner man nærmest for det. Et åbent fællesskab, hvor folk bare altid er velkommen, og du kan bare komme ind og sådan er det. Det er det, der har gjort det til sådan, som det er i dag jo."
(Appendiks 5:525)

I løbet af interviewet fortæller han endvidere om fællesskabet, at det fungerer som en motivationsfaktor til at stoppe, eller i hans tilfælde at fastholde afvigelsen, såfremt den enkelte ønsker at være en integreret del af fællesskabet.

Som nævnt ovenover, og ligesom Mickey fortæller, så har Abbas svært ved redskabet "Slip" i forståelsen af gerne at ville håndteres som en voksen. Selvom han står uforstående over for redskabet, så vælger han at forholde sig til den som en givende indsats over for nogle af de andre i afdelingen, og selv har han omformet sin forståelse af redskabet og bruger det kun til positiv feedback. Han bruger det under forudsætning af, at han skal gøre det for at følge strukturen i interventionen og således ikke fordi, han kan identificere sig med redskabets "problem-løsning" forståelse.

Refleksion

Som det er nævnt nogle gange efterhånden, så er Abbas generelt meget reflektiv i løbet af sin forbrugsperiode. Under nuværende afsoning er det især de oplevede erfaringer af stoffernes negative påvirkning hos de andre indsatte og venner, som han fortæller om:

I: *"Ved du, hvad der har gjort, at du sådan tænker, at du synes lugten af hash er træls, og det er dumt, de gør det, når de er herinde?"*

IN: *"Hvad der har gjort det præcis, det ved jeg ikke (Latter). Det ved jeg ikke sådan. Tror, tror det er efter jeg er stoppet, så er det bare (..), så kan jeg se fejlene, og hvad det gør ved folk. Jeg har stadig nogle kammerater, som der stadig ryger herinde, som jeg stadig snakker med. Det er ikke fordi, jeg siger, at jeg ikke gider snakke med folk, der ikke ryger jo. De er stadig nogle gode mennesker, selvom de ryger jo. Det ved jeg. Så. Jeg kan se, at de er meget dovne, og de gider ikke at komme uden for og spille fodbold med os andre eller komme udenfor og gå en tur eller snakke med os andre. Sådan meget indelukket og indesluttet." (Appendiks 5:480-483)*

Hermed, og hvilket egentligt er det, som Abbas gør i store dele gennem sine narrativer, positionerer han sig på en anden måde end den identitet og beskrivelse som interventionen skildrer. Umiddelbart synes han at positionere sig i en rolle, hvor han påtager et meget objektivt syn på de andre indsatte omkring ham og forstår deres adfærd i forhold til de nye retningslinjer for handling og adfærd, som han har inkorporeret.

6.3.6 Borhan

Identitet

I sine narrativer danner Borhan ikke på samme måde en forståelse af sin identitet i forhold til interventionen, som de andre informanter gør. Han forholder sig positivt til interventionen i sin helhed, og italesætter, at det er vejen ud af stofforbrug. I og med at Borhan fortæller om hash som en normaliseret aktivitet ligesom cigaretrykning, så kunne det antages, at der ville være en manglende identificering med den sociale teknologiske rationalitet. Det synes ikke umiddelbart at være hændt. Derimod italesætter Borhan det at have noget at miste som værende en betydningsfuld motivationsfaktor for ham, hvorved han bliver opmærksom på ulemperne snarere end fordelene ved at forbruge.

”Men nu er der mange ting der sådan, holder mig fra det. Og det var der også dengang med kørekortet (peger på grafen), dengang jeg stoppede i halvandet år. Det var kørekortet der gav mig den motivation til at lade være med at ryge. Det er, når der er noget at miste på det. Så tror jeg det er der, man tænker sig mest om og tænker ”Okay, jeg gør det ikke”. Men når man ikke kan se en ulempe og kun kan se fordelene, så tror jeg man gør det.” (Appendiks 6:163)

Således kan Borhans identificering med den sociale teknologiske rationalitet om muligt forstås i de erfaringer han har gjort sig retrospektivt, som aktuelt lader ham identificere sig med rollen som problembærer, da han har noget at miste på grund af sin adfærd, og derfor må denne være problemfyldt.

Muligheder

Som nævnt, fortæller Borhan positivt om interventionen, og hvordan bearbejdningen med sig selv giver nye forståelser og fortolkninger af forbruget. Han har tilegnet sig en større forståelse for ulemperne herunder, hvordan stoffer er uforenelige med fremtidige ønsker:

”Jamen, døgnbehandling herinde, det er en rigtig god afdeling, der er med til, der er med til, at folk med misbrug kvitter deres misbrug helt, at det kommer helt ud af verden. Og selvom man nu er stoppet med at ryge for eksempel, og stadig ikke sniffer eller hvad fanden det nu for et misbrug, man nu har, så kan man stadig have den der lyst eller tanke om, at ”Okay, jeg har prøvet det før. Jeg ved, hvad det er”. Lysten og sådan noget der. Men her i behandlingen får man et helt andet syn på tingene. Der tænker man meget mere over ens, det fremtidige i forhold til stofferne, hvad ulemperne er ved det og alt sådan nogle ting. Og,

jeg tror også det er fællesskabet, der er med til at gøre, at man lægger det hele på hylden, og ikke bare lader den være i skuffen, som man altid lige kan åbne” (Appendiks 6:350)

Borhans valg af metafor sidst i sit narrativ, hvor han lægger stofforbruget på hylden i stedet for i skuffen, bliver for det fortolkende øje en forståelse af, hvordan han har inkorporeret - og derigennem identificerer sig med interventionens problemforståelse. Det lyder nærmest som en terapeutisk formulering. Samtidigt identificerer Borhan gennem fortællingen stofforbruget som en håndgribelig størrelse, som det således bliver nemmere at forholde sig til. Han tillægger, igen ligesom de fleste af informanterne, strukturen og fællesskabet en stor betydning. På baggrund af erfaringer fra tidligere afsoningsdom, fortæller han hvordan manglende struktur bliver begrundet med at han startede sit forbrug igen efter længere tids afvigelse. Derved bliver de strukturelle rammer i nuværende afsoningsdom et centralt element i Borhans narrativer og i hans forståelse af, hvordan han tilegner sig et nyt syn på stofferne og fremtiden. Det strukturelle miljø danner også en forståelse af fællesskabets evne til at hjælpe hinanden:

”Det er den, fordi :så kan man, hvis man så har lyst, så kan man gå over til en, der er i fællesskabet og sige ”Jeg har virkelig lyst til at ryge”. Så er det fællesskab stærkt nok til, at så kan man snakke om det. Hvorfor man har lyst til det og, og ulempen ved det, og at det ikke er godt. At man ligesom motiverer hinanden til at lade være med at gøre det. Og det er jo rart, at der ligesom, der er nogle, som sidder i egen båd, så man ligesom kan følge hinandens situationer på en eller anden måde. Støtte en omkring det. For vi vil jo alle sammen et mål, det er at være stoffri. Det er derfor, vi er der. For at være HELT stoffri. At der ikke kommer nogle tilbagefald. Selvom der godt kan komme nogle tilbagefald fra andre engang i mellem, men det er hvad der kan ske, så skal man bare op på hesten igen jo, og prøve igen jo.” (Appendiks 6:366)

Borhan har i ovenstående også meget fokus på målet om stoffrihed. Dette kan være hans måde at inkorporere interventionens formål i forhold til egen målsætning, da interventionen egentligt har et skadesreducerende perspektiv og i sin omtale går under forebyggelse frem for misbrugsbehandling. Ydermere fortæller han også om, hvordan behandlerne er en hjælp i læringsprocessen omkring at skabe struktur og tage ansvar. Han oplever muligheden for at skabe et fortroligt forhold til dem, hvor der skabes et rum til at snakke om nemme - såvel som svære tanker og følelser.

Refleksion

Foruden at angive, hvordan fællesskabet i sin helhed er vigtigt i processen frem til at legitimere sig på en ny måde og tilegne sig nye redskaber, så fortæller Abbas også, hvordan han gennem interventionens indsatser får mulighed for at forstå andres komplekse problemer funderet i deres erfaringer:

"[...] men også det med, at man hører folks historier. Det med, der er nogle, som er dobbelt så gamle, som jeg er jo. Så fortæller de deres historier, og de er jo på længere sigt. Så er det ligesom, jeg kan se længere frem. At hvis jeg bliver ved med at gøre de ting, altså, hvad der så venter. Hvad ulempen er. Alle sådan nogle ting. Det er også med til, at man vælger, at lægge det på hylden, kan man sige" (Appendiks 6:360)

Borhan får mulighed for at arbejde videre med denne forståelse og i sine meningssøgende og meningsskabende narrativer fortolke og reflektere over egne problematikker og tanker. Som Jöhncke et al. beskriver, således er de sociale relationer med til at bryde og forhandle Borhans forståelser og meninger i forhold til hans livshistorie.

6.4 Andre fund

Nogle af informanterne nævner, at de godt kunne finde på at tage stoffer igen, når de bliver løsladt eller at de vurderer risikoen for sandsynlig. Foruden en interesse for hvordan kontekstuelle og kulturelle rammer spiller en afgørende rolle i forhold til deres identitetsforståelse som forbruger af stoffer, så skal det muligvis også forstås i forhold til at interventionen er en forebyggelsesinstans. Som formuleret tidligere, så er det direkte formål ikke at ophøre med stoffer, men at aftage og graduere i forhold til tidligere forbrug og sociale, psykiske samt fysiske følgevirkninger. Efter udskrivning i interventionen er vejen lagt til at fortsætte i samme bane gennem andre instanser. Det bliver ikke italesat af informanterne, hvorvidt dette foranstalles igennem eller i samarbejde med interventionen. Der er ej heller nogle af informanterne, som, på tidspunktet for interviewet, giver udtryk for at indgå i et mere regulært misbrugsbehandlingsforløb. I samtalenoterne fra Appendiks 2: Samtalenoter Intervention X og Appendiks 3: Samtalenoter intervention Y fortæller, at der kan være flere faktorer i spil såsom økonomiske forhold og tilgængelige behandlingstilbud i nærområdet af bopæl. De forsøger at henvise til mulige interventioner, hvorefter det er i den enkeltes egen sag at føre det til dørs. Samtidig er det deres erfaring, at de indsatte ikke kan identificere sig med de mere

regulærere misbrugsbehandlingscentre, da deres selvforståelse er ændret gennem forløbet, og dermed sammenligner de sig ikke med målgruppen.

Flere af informanterne nævner også i interviewene deres familier samt kærester som et motiverende element i at genoverveje og reflektere over sit forbrug. Som Mickey siger, at han ikke oplever de relationelle aspekter uden for fængslet og forholdet til dem, som en direkte del af interventionens indsatser eller fokusområder, men at han gennem arbejdet med sig selv i interventionen er blevet mere bevidst om det. Andre fortæller, hvordan familien eksplicit har været en motiverende faktor, måske også allerede inden de skulle ind og afsone og således fortsat har været det under afsoningen.

7 Diskuterende konklusion

I den narrative verden vender vi os lydhørt og motiveret mod fortælleren med en oprigtig interesseret i at forstå dennes virkelighed. Mennesket er et reflekterende væsen, og forsøger i samspil med de kontekstuelle rammer at skabe meninger og forståelser på baggrund af erfaringer. I et interview er det således i det dialogiske samspil mellem informant og interviewperson at viden produceres, hvorved muligheden for at få indsigt i sociale strukturer og identiteten åbner sig. I den narrative analytiske bearbejdning er formålet at søge ud over erkendelsens grænser for at fortolke overskuddet af mening, hvortil en mangfoldig produceren af viden kommer til rådighed. Således er den produceret empiri i narrativerne henholdsvis blevet fortolket og analyseret for at kan åbne op for en diskussion og konklusion. Tilgangen til feltet har været i en åben vekselvirkning mellem teori og metode, og den adaptive metode tillader således en belysning af empirien både gennem narrativerne og qua en teoretisk forståelse. Nærværende afhandling har i et narrativt perspektiv undersøgt, hvordan unge stofmisbrugsere i deres narrativer udtrykker en identitetsforståelse i forhold til interventionen. Det er ikke fordi, at deres fortællinger er mere sandfærdige end andres, hvilket ej heller er til hensigt at verificere, men deres viden om interventionen er unik i og med, at den bliver produceret fra deres synsvinkel af. Det overordnet spørgsmål har sin interesse i, hvordan vi ud fra fortællinger og erfaringer kan blive klogere på innovative interventioner, som er foranstaltet inden for Kriminalforsorgens regi. Der er mange måder at betræde feltet teoretisk, hvor valget er kredset om vigtigheden i at give stemmen til de stofmisbrugsere. Med den narrative kriminologiske tilgang har det netop været muligt og i anvendelsen af en tematisk og dialogisk/performativ analytisk tilgang, har det været muligt at inddrage de strukturelle og kulturelle kontekster samt den dialogiske proces, som har haft indflydelse på produktionen af empiri. Ydermere giver teorien mulighed for på tværs af narrativerne at fremanalysere nogle temaer, som har gået igen. Temaerne bliver centrale i forståelsen af, hvordan nogle fortolkninger og erfaringer er gået igen i narrativerne, og kan således være med til at genere en viden om og give indsigt i "hvad" det er, som bliver fortalt i forhold til interventionerne. I nærværende afhandling er søgningen efter temaer vægtet i forhold til interventionen, og således bliver meningen dannet i "hvad" de fortæller om i forhold til interventionen. Den generede viden, som temaerne skaber, bliver implicit gennemgående i analysens anden del. Her zoomes mere direkte ind på interventionerne, hvilket åbner muligheden for at belyse hvordan interventionernes handlerum bliver fortolket og forstået af de stofmisbrugsere. Den teoretiske referenceramme som Jöhncke et al. præsenterer lægger sig mere op til en samfundspolitisk, Foucault inspireret analyse end hvad der har været formålet i nærværende afhandling. Således har afhandlingen i stedet lånt nogle af de teoretiske begreber og omsat dem til en analytisk anvendelse i forhold til problemstillingen.

Der er løbende blevet trukket tråde til det skadesreducerende og kontrolpolitiske perspektiv, da begge influerer i feltet. Interventionerne baserer sine tilgange til det skadesreducerende perspektiv og har således et bredere fokus på andre problematikker end kun stofforbruget. Hele det terapeutiske miljø bygger således på at arbejde med flere forskellige faktorer for at skabe refleksion og indsigt, som således også kan give gevinst på længere sigt. Det kontrolpolitiske er inkorporeret implicit i de ydre faktorer, og er således med til at skabe nogle restriktioner for de stofmisbrugsfarne som ellers befinder sig i et skadesreducerende perspektiv. Det har som nævnt ikke været et formål i nærværende afhandling af gøre distinktion eller overlapning mellem de to tilgange til direkte genstand for undersøgelsen, men det vil være interessant at belyse i et andet studie. I interviewene erfares det, at flere af informanterne selv refererer til interventionen som misbrugsbehandling og med et meget centreret fokus på stoffrihed. Sågar siger Borhan meget direkte, at fokus er et HELT stoffrit liv. Så længe de kontrolpolitiske beslutningstagere har fingrene med i dejen, så vil den overordnede ramme ganske rigtigt være et fokus på stoffrihed, og således afspejles Borhans forståelse i, hvordan det kan være svært at skelne mellem forventninger og formodede forventninger i et miljø, som skal navigere mellem begge perspektiver. Dette har ikke været et direkte fokus i analysen, men i og med at flere af informanterne på en eller anden måde har talt det frem i deres narrativer, således må de stofmisbrugsfarne indirekte, og måske ubevidst, antage at der foreligger en forventning til dem om total stoffrihed, selvom interventionen i større grad arbejder med andre aspekter som kan være afledt af eller medføre til forbrug af stoffer. Her til skal selvfølgelig tilføjes, at det ikke er lig med fri afbenyttelse af stoffer i det åbne forum, men det skal forstås i forhold til interventionens mulighed for at arbejde med tilbagefald og rumme at andre faktorer kan spille ind og måske skal bearbejdes først. Thor giver også meget direkte udtryk for, at behandlingen er "til at lukke op og skide i", da det slet ikke handler om misbrug, "og" "det minder om hjernevask". I og med at alle på døgnbehandlingsafdeling frivilligt har indskrevet sig, således antages det at der er en viden om interventionen og hvilke indsatser den kan tilbyde. Med Thors udtalelse kan dette godt betvivles, og, uden at det har været undersøgt eller nogle steder er blevet direkte italesat, så kan det antages at der enten 1) bliver udleveret misvisende oplysninger om interventionen, 2) at den ydre motivation i en sådan grad bliver den determinerende faktor for at indskrive sig, således formålet famler lidt i det hele eller 3) at de kontrolpolitiske tiltag i fængslerne og hele omtalen i forhold til kontrolpolitik bliver slørende for, hvad interventionens målsætning er, og hvilke indsatser den tilbyder på vejen til forandring, hvor stofforbruget hører ind under. Der kan selvfølgelig være mange flere grunde, men om end synes ovenstående at være fremtrædende. Forståelseshorisonten kan også være blevet navigeret frem da interviewet har kredset meget omkring forbruget af stoffer i et biografisk perspektiv samt stofforbruget i forhold til interventionen. Såfremt tilgangen til interviewene havde været anderledes for eksempel med et fokus mere direkte målrettet interventionen i sin helhed og ikke kun i

forhold til stofforbrug, såfremt kunne samspillet mellem informant og interviewperson også have nuanceret narrativerne i en anden retning. Dette kan tilskrives som en sløring i forhold til den dobbeltrolle, jeg har haft i interviewsituationen. Modsat har interviewguiden og strukturen været overvejende løs og med åbne spørgsmål som "Vil du fortælle lidt om det [døgnbehandlingen]", såfremt synes der at have været rum og plads til, at narrativerne har kunnet udfolde sig i en retning, som informanten har været styrende over for. I og med at ingen af informanterne har modsagt sig eller haft svært ved at identificere sig med rollen som "problembærer", vælger jeg også at tillægge de strukturelle rammer en betydning. Da de alle er i fængsel, vil de i forhold til forskellige teoretiske forståelser allerede været stemplet og marginaliseret eller i risiko for det. Således er det ikke samme identitetsbrist eller –splittelse af tilkende sig "problembærerrollen" og behovet for en indsats. Der er selvfølgelig en andel, som ikke indskriver sig i døgnbehandlingen, og nogle som bryder med forløbet, men i det narrative perspektiv er vi ikke interesseret i det brede billede, men i stedet at forstå dybden i den enkelte case. Thors modstand mod interventionen skal derfor ikke ses som en modstand mod "problembærerrollen", snarere antager det form som modstand mod det kognitive adfærdsterapeutiske fokus, som interventionerne har. Selvom han tager nogle redskaber med sig, så snakker han i negative vendinger om konstellationen af interventionen, herunder dets fokus på andre aspekter end stofforbrug, og behandlernes faglige tilgang til feltet.

Nogle af narrativerne giver også indsigt i, hvordan ydre strukturer såsom den forestående fængsling kan være startskuddet til ophør af stoffer. En forestående fængsling kan resultere i en refleksion over egen situation, og således bliver indskrivning i intervention en navigation i at styre uden om fristelser og forhindringer. Dermed ikke sagt at informanterne ikke italesætter lysten til stoffer som en tilbagevendende force, eller at de ikke er opmærksom på de kontekstuelle samt kulturelle forhold som er meddefinerende for deres afholdenhed. Det er også i disse narrativer at den indre motivation bliver italesat, da fortællingerne om ophøret er en viljebestemt handling, som de ønsker at fastholde i en videre stoffri hverdag uden for fængslets murer også.

Mere eller mindre alle af informanterne fortæller i positive vendinger om fællesskabet og strukturen, som værende helt centrale. Selv Thor formulerer sig positivt i forhold til fællesskabet, selvom resten af fortællingen om interventionen er i mindre flatterende gloser. Det er i særdeleshed sammenholdet i fællesskabet og rutinerne, som bliver pointeret frem. Mickey siger således, at det ikke er i fællesskabets ånd, når nogle indtager og er påvirket af stoffer i samvær med folk, som forsøger at gå i den modsatte retning. Samtidig fungerer fællesskabet som en støttende faktor, hvor der er rum og plads til at snakke om lyster og tilbagefald, men også om andre forhold hvorigennem god kommunikation indøves i stedet for direkte konfrontation. Abbas italesætter blandt andet dette redskab som uforståeligt og med en reference til at blive behandlet som en voksen. Abbas fortællinger er generelt en forståelse af ham som distanceret i

forhold til de andre indsatte, og således kan hans initiativ i interventionen snarere anskues som et resultat af en indre motivation end en reel identifikation med rollen som ”problembærer”. Det samme synes at være tilfældet i Silas’ narrativer, hvor han helt tydeligt sætter en skel mellem ham og de andre indsatte. Silas er også den eneste som ikke billiger fællesskabet eller oplever at få den fornødne hjælp og støtte. Dette kan også være grunden til, at han ikke oplever gruppeterapien som givende. Individuelle samtaler og relationen til behandlerne møder ikke en entydig forståelse i narrativerne. Det er varierende forståelser, som spænder fra en oplevelse af manglende samtaler og stort set ingen relationel kontakt til behandleren over til at beskrive behandlerne som nærværende, hvor der er mulighed for et kontinuerligt samtaleforløb. Ud fra det empiriske materiale er det ikke muligt at belyse de italesatte forskelle yderligere, og en videre diskussion eller konklusion vil således baseres på egne antagelser og forestillinger. Dette er ikke, hvad jeg har til hensigt eller til formål, da jeg ønsker informanternes forståelser og fortolkninger at være fremstående. Det kunne være et interessant nedslag at lave for videre forskning med interesse for det interaktionistiske, relationelle samspil mellem informant og behandler.

Den kulturelle forbrugsmoral har på tværs af narrativerne givet et indtryk af informanternes forbrug som et socialt anlagt fænomen, hvor især det at ryge hash bliver en hyggelig og naturlig aktivitet blandt vennerne eller når tiden skal fordrives bedst muligt. På et tidspunkt har det for alle informanterne gledet over i et hverdagsforbrug, hvor det også handler om et middel til at kan sove eller bare slappe af med sig selv. Hvor hash bliver en mere hverdagsting, bliver coke eller andre euforiserende stoffer brugt til festlige begivenheder. Således bliver den kulturelle forbrugsmoral et centralt aspekt til at forstå forbrugsvaner, som kan være internaliseret i en sådan grad, at det bliver normaliseret. Som det belyses i analysens anden del så rummer interventionerne muligheden for at legitimere sig selv på en ny måde i forhold til den sociale teknologiske rationalitet og dermed danne et nyt ståsted. Herigennem er formålet at blive mere bevidst om egne udfordringer. Således fortæller blandt andet Silas og Kian, hvordan de har truffet nogle valg i forhold til at afskære kontakten til nogle personer i deres omgangskreds. Herved er de også blevet opmærksomme på andre aspekter af dem selv i en refleksiv vekselvirkning mellem muligheder og valg.

(ligeglad med kernefasen, stoffer ved løsladelse)

Således kan det overordnet konkluderes at informanterne responderer positivt på den givne innovative intervention. På nær Thor, som tillige er udskrevet fra interventionen, så italesætter de andre informanterne overvejende interventionerne som motivationsskabende og støttende i vejen mod et ændret forhold af stofforbruget. Især fællesskabet og strukturen bliver nævnt som helt centrale og en af de væsentligste faktorer i indsatsen. Derudover fremtræder en blandet efterspørgsel i forhold til behandlernes faglighed, rolle og synlighed i feltet. Ser vi igen bort fra Thor, så er det også gennemgående,

at hver enkel informant adapterer interventionen og legitimerer sig i forhold til den selvom der er elementer, som de ikke kan afspejle sig med. Det vil også, ifølge Jöhncke et al., være ganske givet at de til tider også afviger fra de dominerende beskrivelser i takt med at livsperspektivet ændrer sig.

Motivationsfaktoren og om den rodfæstes i en indre eller ydre motivation bliver også afgørende for vejen mod forandring. I nogle bestemte kontekster kan den ydre motivation være tilstrækkelig, men hvis valget om at afholde sig fra stoffer skal internaliseres i en ny selvforståelse, så er den indre motivation en forudsætning.

Således afsluttes afhandlingen med en tilbagevendende reference til titlen og John Donnes reference om mennesket, som ikke er en isoleret, enlig organisme, men at vi påvirkes, influeres, navigerer og erfarer i samspil med andre og i samspil med det omkringværende samfund. Således er det for informanterne en sociale hændelse at de påbegynder deres stofforbrug, og det er i lige så stor en grad de sociale strukturer og positive relationer i interventionen, som kan påvirke dem i en retning mod stoffrihed eller det alternativ, som giver dem færrest følgevirkninger.

8. LITTERATURLISTE

8.1 Bøger

Phoenix, Ann

2016 "Narrativ praksis og identitetskonstruktioner" I: Bo, Inger Glavind, Christensen, Ann-Dorte & Thomsen, Trine Lund (red.): *Narrativ Forskning. Tilgang og metoder*. Hans Reitzels Forlag

Ege, Peter

2018 *Stofproblemer – og hvordan vi løser den*. Hans Reitzels forlag

Bredgaard, Thomas

2016 "Introduktion" I: Bredgaard, Thomas (red.): *Evaluerings af offentlig politik og administration*. Hans Reitzels forlag

Faber, Stine Thidemann & Nielsen, Helene Pristed

2016 "Visuelle data og metoder i narrativ forskning" I: Bo, Inger Glavind, Christensen, Ann-Dorte & Thomsen, Trine Lund (red.): *Narrativ Forskning. Tilgang og metoder*. Hans Reitzels Forlag

Jöhncke, Steffen, Svendsen, Mette Nordahl & Whyte, Susan Reynolds

2004 "Løsningsmodeller: Sociale teknologier som antropologisk arbejdsfelt" I: Kirsten Hastrup (red.), *Viden om verden: En grundbog i antropologisk analyse*. Hans Reitzels Forlag, København, s. 385-407

Launsø, Laila, Rieper, Olaf & Olsen, Leif

2007 *Forskning om og med mennesker. Forskningstyper og forskningsmetoder i samfundsforskningen*. 7. Udgave, 1. Oplag. Munksgaard

Regeringen

2003 *Kampen mod narko. Handlingsplan mod narkotikamisbrug*. Schultz

2010 *Kampen mod narko II. Handlingsplan mod narkotikamisbrug*. Rosendahls – Schultz Grafisk

Riessman, Catherine Kohler

2008 *Narrative methods for the Human Sciences*. SAGE Publications

Sandberg, Sveinung

2018 Narrativ kriminologi - tematisk, strukturel, performativ og dialogisk analyse, I: Michael Hviid Jacobsen (red.), *Metoder i kriminologi*. Hans Reitzels Forlag. 7. s 233 – 260. s. 233-272

Thomsen, Rannvá, Ravn, Signe & Østergaard, Jeanette

2013 "Tidslinjer som metodisk greb i studiet af vendepunkter i unges livsforløb" I: Rasmussen, Kim (red.): *Visuelle tilgange og metoder i tværfaglige pædagogiske studier*. Roskilde Universitetsforlag.

Thomsen, Trine Lund, Bo, Inger Glavind & Christensen, Ann-Dorte

2016 "Narrativ forskning: tilgange og metoder" I: Thomsen, Trine Lund, Bo, Inger Glavind & Christensen, Ann-Dorte (red.): *Narrativ forskning. Tilgange og metoder*. Hans Reitzels forlag.

8.2 Rapporter

Alkohol og narkotikarådet

1984 *At møde mennesket hvor det er: om behandling af stofmisbrugere: rapport fra Alkohol og Narkotikarådets behandlingsudvalg*. 2. udgave. Alkohol og Narkotikarådet

Justitsministeriet & Socialministeriet & Sundhedsministeriet

1994 *Bekæmpelse af narkotikamisbruget. Elementer og hovedproblemer*. København: Statens Information

Benjaminsen L, Andersen, D & Sørensen, Maren

2009 *Den Sociale Stofmisbrugsbehandling Danmark Sociale stofmisbrugsbehandling i Danmark – fra stoffrihed til skadesreduktion*. 09:19. SFI

Sundhedsstyrelsen

2007 *Narkosituationen i Danmark 2007*. Sundhedsstyrelsen.

2013 *Forebyggelsespakke - stoffer*. Rosendahl-Schultz Grafisk.

SUU

2015 *Arbejdsgruppen om kortlægning af indsatsen på stofmisbrugsområdet. September 2015*. Sundheds- og Ældreudvalget 2015-16. SUU alm. del. Bilag 10.

Sundhedsstyrelsen

2018 *Narkosituationen i Danmark 2017 – Nationale data*. Sundhedsstyrelsen.

Termansen, Tina, Dyrvig, Theresa, Niss, Nete Krogsgaard & Pejtersen, Jan Hyld

2015 *Unge i misbrugsbehandling: En evaluering af tre behandlingssteder*. 15:4. SFI.

8.3 Tidsskrifter

Asmussen, Vibeke & Dahl, Helle

2002 "Skadesreduktion som forebyggelse på stofmisbrugsområdet" I tidsskriftet: *Nordisk alkohol- og Narkotikatidsskrift*. Vol 19, nr. 4, s. 249-261.

Ege, Peter

2010 "Skadesreduktion – et nyt blik på begrebet" I tidsskriftet: *Stof 16*. Center for Rusmiddelforskning, AU. s. 20-23

Jöhncke, Steffen

1998 "Symptom på afvigelsen eller ressource for behandling?: Brugernes kritik" I tidsskriftet: *Social kritik: tidsskrift for social analyse & debat*. Social Kritik nr. 56, juli, 1998. s. 60-67

Nissen, Morten

1998 "Den Sociale Konstruktion af stofmisbrug" I tidsskriftet: *Social kritik: tidsskrift for social analyse & debat*. Nr. 56, juli. 1998. Social Kritik. s. 12-27

Storgaard, Lau Laursen

2004 "Hvad siger loven?" I tidsskriftet: *Stof*. 4. s 45-48

8.4 Internettet

IHRA

u.d. *What is Harm Reduction? A position statement from the International Harm Reduction Association.*

Tilgængelig på: <https://www.hri.global/files/2010/08/10/Briefing-WhatisHR%28english%29.pdf>
[09.02.2018]

Jørgensen, Per Schultz

2017 "Intervention" i *Den store Danske*, Gyldendal.

Tilgængelig på:
http://denstoredanske.dk/Krop,_psyke_og_sundhed/Psykologi/Psykologiske_termer/intervention
[04.04.2018]

Sproget

u.d. "Intervention" I: *Sproget.dk: indgangen til det danske sprog.*

Tilgængelig på: <http://sproget.dk/lookup?SearchableText=intervention>
[04.04.2018]

WHO

u.d.

Dependence syndrome

Tilgængelig på: http://www.who.int/substance_abuse/terminology/definition1/en/
[21.02.2018]

Appendiks 1: Samtalenoter Niels Løppenthin

Niels Løppenthin, Chefkonsulent, Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Telefonisk samtale vedrørende Kriminalforsorgens forebyggelsestilbud til indsatte.

D. 09.05.2018

Screeningsforløb forud for indskrivning i døgnbehandling:

- Alle indsatte screenes LSRNR (Level of Service, Risk, Need, Responsibility: risiko for recidiv, behov for hvad, ansvarsfølelse)
- Baseret på screeningen og scoren vurderes det videre forløb, behovet for en indsats og hvilken.

Kriminalforsorgen:

- Cirka 11.000 gange bliver der indsat en person i et arresthus eller fængsel pr år, hvor cirka 4000 deltager i et behandlingsforløb.
- Antal der gennemfører behandling: døgnbehandling, forbehandling, ambulant behandling er cirka 50%.
- Lidt højere gennemførelsesprocent end ved kommunalt/privat etableret.
- Største grund til afbrydelse: overflyttes eller løsladelse.
- Cirka. under 20% får under 1 års fængsel – cirka 60-70% får under 6 måneder. Dette bevirker, at ikke alle når at gennemføre behandlingsprogrammet. Kaldes afbrudt på en positiv måde, hvor det tilsigtes at fortsætte behandling uden for fængslet efterfølgende.

Døgnbehandling:

- Døgnbehandling er med kontinuerlig start og stop.
- Alle interventionsprogrammerne indeholder nogle kognitive elementer, og er således mere end blot en behandling i forhold til et stof forbrug. Deraf indirekte påvirkning af kriminalitetsmønstre
- Døgnbehandling i et fængsel forstås som forebyggelse. Kriminalforsorgen vil gerne lave tæt samarbejde med kommunen ved løsladelse eller efter endt afsoning med det til formål at fortsætte behandlingen eller etablere efterværn eller lignende.
- Døgnbehandling kan udsluse til efterværn og efterbehandling rettet mod det videre forløb, og implementerer på den måde at arbejde med det fremtidige samtidigt.
- Døgnbehandling er individuelt tilrettelagt og – målbaseret.

Åbent fængsel A, Afdeling O, D. 16.05.2018

Telefonisk samtale med ledende behandler i interventionen ved det åbne fængsel A.

Grundet anonymisering er navnet på fængslet eller behandleren ej nævnt.

Interventionens indsatser:

Skematerapi

- En kognitiv terapiform. Udviklet af forskellige terapiformer og er dermed evidensbaseret
- Forud for indsatsen skal hver enkelt person gennemgå en omfattende testpakke
- Der er 18 slags skemaer. De dannes ud fra hvorvidt den enkeltes basale behov i barndommen er blevet dækket eller ej. Her ud fra dannes nogle skemaer afhængigt af, hvad man har haft for meget eller lidt for af.
- På baggrund heraf defineres "modes", som er individets måde at reagere på i forskellige sammenhænge.
- Bliver et eller flere af skemaerne tricket, så aktiveres modes. Der er barne modes (muligheder som barn), coping mode, dysfunktionelle omsorgspersoner mode, sund voksen mode
 - o Sund voksen mode vil interventionen gerne have til at fylde noget mere end de andre: reflektere, håndtere sine følelser, reagere hensigtsmæssigt
- Interventionens formål er at arbejde med de uhensigtsmæssige modes. Dette gøres ud fra en fast model, men på individuelt plan.

Ugeskema

- To dage med individuel terapi
- Hver enkelt er tilknyttet en fast terapeut
- Gruppe terapi alle dage fra mandag til fredag
 - o Nogle dage skematerapi i gruppe behandlingen
- Mindfulness, NADA
- Hvad skal der til for det gode og sunde liv, hvilke værdier, opnå viden, få flere kompetencer, mestringstrategier, indre fred, nærvær/relationer, samfundet og gruppetilhørsforhold, værdier, spiritualitet, glæde/nydelse
 - o FX havedag (sylter, i skoven og plukker ting mm)
 - o Sportsaktiviteter

Delmål

- Det erfares at aktiviteter, som kræver ro og som vil gøre noget godt for den enkelte i forhold til, hvad de tidligere har oplevet, kan være svære at holde fast i selv det virker godt og er godt for den enkelte.
- Fokus på vedholdenhed i forhold til sunde tiltag, som de kan lide.
- Behandlerne snakker ikke med de indsatte i døgnbehandlingen om at de skal nedsætte forbruget og skal ophøre, men snakker om forandring med forståelse af livet og lyst til forandringer på flere parametre.

Indre og ydre motivation

- Der er en forskel på motivation hos indsatte indskrevet i døgnbehandling.
- Nogle siger at de gerne vil minimere det/styre det, andre fortæller de gerne vil stoppe det helt, men det kan forandre sig undervejs. Generelt opleves et ønske om forandring.
- Det er en forskel om den indre eller ydre motivation dominerer.
- Døgnbehandling er et tilbud til de, som er åbne for forandring. Den indre motivation kan opbygges undervejs, hvis ikke den er der til at starte med. Så længe de vil arbejde med dem selv og ikke er påvirket.
- Ved tilbagefald arbejdes der med det i døgnbehandlingen. Det er en central del af behandlingen.

Ved indsmugling mm. kan de ikke være i afdelingen, da de derved udgør en stor risiko for de andre i afdelingen.

Skadesreduktion:

- Skadesreduktion vs kontrol politik kan gøre samarbejdet og det helhedsorienterede svære.
 - o Det er to vinkler og måder til håndtering nogen gange, men det fungerer fra behandlerperspektiv
- Det skadesreducerende aspekt i centrum i tilgangen
- Fokus på andre ting end stofforbruget

Hovedinstitution, som udbyder intervention, står også for ambulant behandling i fængslet. Ligeledes har de én medarbejder ansat i pensionen, som er en udslningsmulighed for nogle af de indsatte.

Generelle facts:

I 2017

- Antal afsluttet forløb 57 (største nogensinde) inklusiv løsladelse, forflyttelse mm.
- Gennemførelsesprocenten: 49% (ikke rejst pga. adfærd, misbrug, fortrydelse mm)
- 2012-2017: Gennemførelsesprocenten 54%, gennemsnitlige antal afsluttet forløb 40%

Ikke så mange afsluttes til viderebehandling efter løsladelse:

- Blandt andet på grund af hvad der er af mulighed lokalt
- Blandt andet på grund af hvad der er af mulighed økonomisk (hvis selvbetaling hos terapeut, psykolog eller lignende)
- Døgnbehandlingen kan foreslå/anbefale steder, hvor der kan gives støtte (TUBA, AA, NA mm).
- Misbrugscenter: De indsatte kan være lidt tilbageholden over for det, grundet målgruppen og lign., som de vil være i behandling med. Nogle føler også grundlaget er lagt, og de har brug for anden behandling/hjælp.

Appendiks 3: Samtalenoter Intervention Y

Åbent fængsel B, Afdeling P D. 16.05.2018

Telefonisk samtale med ledende behandler i interventionen ved det åbne fængsel B.

Grundet anonymisering er navnet på fængslet eller behandleren ej nævnt.

Interventionens indsats:

Hierarkisk terapeutisk samfund

- Bygger på behandlingsmodel fra Norge. Er evidensbaseret. Foretager ikke screeninger.
- Behandlingen bygger på empowerment. Den enkelte skal tage ansvar for eget liv. De er ikke ofre. De kan og skal tage ansvar.
- Hierarki: De indsatte i døgnbehandlingen styrer afdelingen med forskellige arbejdsopgaver, hvor de kan arbejde sig op af. Af ansvarsopgaver der for eksempel arbejde i administrationen, hvor de er ansvarlig for økonomien, ansættelse i de forskellige jobs og opmærksomhed på, hvordan de andre indsatte har det. Der er køkkenansvarlig med ansvar for indkøb og økonomien her omkring. Der er rengøring ansvarlig, som sørger for at rengøringen vedligeholdes.
- Formålet er, at de skal tage et større ansvar i stedet for at være klientiseret.
- Der arbejdes med at de agerer og handler på en anden måde end hvad de hidtil har gjort.

Terapi

- Både i enkeltmands terapi og gruppe terapi kan de blandt andet snakke om ansvars- og arbejdsopgaverne, hvis noget er svært eller går skævt.
- Hjælp til selvhjælp.
- Oplevelsesorienteret med udgangspunkt i det, der sker i miljøet. Formål at snakke om svære følelser og bevæggrunde. Forsøge at afdække problemerne og finde vejen ud af dem.
- Fokus på drømme, håb og fremtidsønsker. Selvværd og selvtillid.
- Arbejder med fællesskabet, hvor det handler om ikke stikke hinanden. Derfor er behandleren mere i spil i forhold til adfærd.

Skadesreduktion:

- Meget fokus på det skadesreducerende. Stofforbrug som symptom på andre problemer: socialt, psykisk, økonomisk mm.
- Underviser ikke i misbrug: Men hvad man bruger et liv på, når man ikke har misbrug. (Hobbyer, sport, at der er en anden verden).
- Hvis ikke den indsatte er motiveret for at slippe stofferne helt ved indskrivning i døgnbehandlingen, så forsøges de at hjælpes på en anden måde. Så længe deres adfærd ikke er ødelæggende for miljøet i afdelingen for eksempel ved at vælte rundt, agere dealer eller lignende. Kan de ikke aflægge rene urinprøver, så mister de muligheden for udgang og besøg, men er fortsat tilknyttet interventionen.

Indre og ydre motivation:

- Ydre styringer styrer ophøret af forbrug, hvorfor motivationen kommer ude fra. Den indre motivation kommer efterfølgende.
- Det er en proces at bevæge sig fra en ydre motivation til en indre motivation
- Til start opleves ofte en motivation baseret på muligheden for enkeltmandsstue og en forhåbning om at afsoningstiden vil gå hurtigere.
- Det er svært i en længere periode kun at fastholde den ydre motivation, da de indsatte blandt andet kontinuerligt skaber relationer til andre, hvor nye følelser bliver tydelige.
- Det terapeutiske miljø og behandlerne tilgår de indsatte med en anden tilgang end de er vant til (ros bl.a.). Derved kommer nogle (ukendte) følelser frem, som der skal arbejdes med.
- En anerkendende tilgang giver ændret tilgang til stofforbruget og indre motivation.

Hovedinstitutionen er også udbyder af ambulant behandling samt efterbehandling

Generelle facts:

Antal gennemfører døgnbehandlingen:

- 2017: iværksat 48 behandlingsforløb, 29 gennemført (inklusiv overførsler, afbrud korte perioder, prøveløsladelse mm.)

RETNINGSLINJER FOR INDIVIDUELLE INTERVIEWS MED UNGE MENNESKER I KONTAKT MED DET KRIMINALRETSLIGE SYSTEM

Hensigten med spørgsmålene nedenfor er at stimulere et spontant narrativ fra interviewpersonen; hensigten er at lade hendes/hans syn og fortolkning af fænomenet komme frem så meget som muligt. Derfor;

- Lad forløbet være fleksibelt, **det er ikke nødvendigt at stille alle spørgsmålene eller følge den præcise rækkefølge**, det er bedst at følge den interviewedes fortælling;
- Detaljerede spørgsmål, markeret med punkter eller forsynet med parenteser, skal kun formuleres hvis respondenterne ikke selv taler om dem;
- Spørgsmålene skal formuleres med ord der passer til den individuelle interviewpersons karakteristika, så at den interviewede altid føler sig godt tilpas;
- Interviewpersoner behøver ikke svare på alle spørgsmål, og kan til enhver tid stoppe interviewet. Det må intervieweren ikke modsætte sig.

Til en begyndelse skal interviewpersonen forsikres om interviewet anonymiseres i henhold til den givne nationale lovgivning. Han/hun vil bede om tilladelse til at optage det. Interviews bliver altid optaget og derefter transskriberet.

Interviewnummer: | _____ | Interviewer | _____ |

Dato: | _____ | Sted | _____ |

ÅBNINGSSPØRGSMÅL:

Allerførst vil jeg lige bede dig fortælle mig en lille smule om dig selv, og dit hverdagsliv som det ser ud i dag?

Jeg vil også gerne vide lidt om, på hvilken måde, du har været i kontakt med kriminalforsorgen, og om du stadig er det? (har du været inde at sidde; haft samtaler, fodlænke, andet?)

1. Kan du fortælle mig om dine erfaringer med stoffer?

- Tager du stoffer alene/sammen med venner?
- Hvilke stoffer tager du / har du erfaringer med?
- Hvordan startede du?
- Hvordan udviklede det sig?
- Har det skabt nogle problemer for dig? Hvorfor?

2. Nu viser jeg dig et eksempel på en slags graf – og så kunne jeg godt tænke mig, at vi prøver at lave sådan én sammen, selvfølgelig med udgangspunkt i dine erfaringer og oplevelser. Pointen er, at grafen bliver et slags billede på din erfaring med stoffer:

Nu fremviser intervieweren papiret, hvor grafen (bilag 1), der indikerer hvornår forbruget af stoffer/NPS er steget/faldet eller stoppet, samt hvornår han/hun kom i kontakt med stoffer/CJS, skal tegnes.

Nu er det meningen, at vi skal prøve at tegne dit 'forløb'.

Spørg uddybende ind til den tegnede graf:

- **Sideløbende livsbegivenheder** (interviewpersonen kan vælge at fortolke dem som faktorer eller ej. Mest relevant er de, der er relaterede til retslige spørgsmål. Hvordan definerer interviewpersonen hans/hendes straf?)
- **Faktorer, der har bidraget til en stigning eller fald i forbruget af stoffer** (stoffer, tidspunkt, omgivelser)
- **Meninger/funktioner med forbruget** (rus, for at undgå abstinenser, selvmedicinering eller?)
- **Strategier til selvkontrol/hvordan håndterer du dit forbrug af stoffer?**
- **Rollen, som familie/jævnaldrende spiller**
- **Kultur/subkultur.** (Enhver form for medlemskab, eks. religion, kriminelle organisationer, nattelivskulturer...)
- **Behandling/forebyggelse oplevet før du kom i kontakt med kriminalforsorgen?**
- **Kontekst** (fængsel, hjem, terapeutiske sammenhænge)

Ændrede dit stofforbrug sig da du kom i kontakt med kriminalforsorgen? (Intervieweren lægger nu særlig vægt på udviklingen af forbruget i fængsel (eller tilsvarende forhold)

- Hvis ja, hvordan? (fx Andre indsatte/klienters rolle, grundet noget mentalt/psykisk hos dig, adgang til stoffer...)
- Hvilke **regler**, både officielle regler, og mere 'skjulte' eller 'uformelle', har du oplevede du, mens du var / er i kontakt med kriminalforsorgen i forhold til stofforbrug? (Hvad synes du om de regler? Virker de?)

3. Hvis du tænker på dig selv som en, der er / har været i kontakt med kriminalforsorgen, hvordan vil du så beskrive dig selv?

- Hvordan har du det med andre indsatte / klienter?
- Hvordan har du det med de professionelle, fx vagter eller andre autoriteter?
- Og hvad med dit forhold til familie og venner uden for systemet?

4. Har du modtaget behandling eller modtaget andre former for støtte eller hjælp relateret til stofbrug fra kriminalforsorgen?

(Husk, at unge ikke nødvendigvis tænker en intervention som en intervention, så formuleringen og de valgte ord skal tilpasses til sproget og hver interviewperson).

- Hvad tænker du om det/dem? Hvorfor?
- *Nu har vi jo fået kontakt til dig via stedet her (fx Fundamentet). Hvad får du ud af at komme her? Har det noget med dine erfaringer med stoffer at gøre? Hvad med i forhold til din kontakt med kriminalforsorgen?*

5. Har du gjort dig nogle tanker om, hvad der skal til, hvis man skal forebygge eller afhjælpe, at unge bruger stoffer? Hvad ville være en god tilgang?

- Hvad med unge som dig, der har været i kontakt med kriminalforsorgen? Hvad ville være en god tilgang?

Tak fordi du ville deltage. Jeg mangler lige at stille dig nogle få spørgsmål, men de kræver kun korte svar:

- Din alder _____
- Grunden til at du er i kontakt med kriminalforsorgen _____
- Længden af din straf (i måneder/år) _____
- Har du en partner? (single/forlovet/gift/skilt) _____
- Har du nogen børn? _____
- Hvad er din højest gennemførte uddannelse? (Folkeskole, gymnasium...) _____
- Hvordan er din boligsituation nu (gælder kun for dem, der ikke er i fængsel) _____

Appendiks 5: Transskriptionsnøgle

Transskriptionsnøgle

Transskriptionen af samtlige interviews er blevet udarbejdet efter nedenstående retningslinjer.

Symboler	Symbol forklaring	Betydning
Tidslige aspekter		
<>	Langsomt	Langsom udtale
><	Hurtigt	Hurtig udtale
(...)	Punktum i parentes	Punktum med pausens længde i sek.
[I: tekst]	Samtidig tale i kantet parentes	Understøttende aktiv lytning eller samtidig tale af begge deltagere
/Tekst/	Nedskrivning af tale	Det sagte bliver skrevet ned imens
Andre aspekter		
I	Stort bogstav	Hovedinterviewer snakker
IN	Stort bogstav	Informant snakker
ABC	Store bogstaver	Kraftig lyd
:	Kolon foran ordet	Lydforlængelse
(ord)	Parentes omkring	Ord eller sætninger, der er tvivl om
ord	Stjerne	Smilende stemme
(Latter)	Parentes omkring latter	Latter
(**)	Parentes omkring to stjerner	Stille latter, uden snak
#	Firkant	Afbryder el. pludseligt emneskift
(tekst)	Aktivitet med parentes omkring	Ved en aktivitet under interviewet

Lyde som øh, uh, hmm etc. vil i transskriberingerne blive medtaget i det omfang, hvor det bliver vurderet at have relevans for forståelsen af sammenhængen.

Med henblik på at øge læsbarheden angives tilføjelser i direkte citater eller i direkte tænkt form fra transskriberingerne i anførelsestegn fx: og så tænkte jeg bare "Vi skal have noget coke i aften"

Forskningsprojekt om stofbrug hos unge i kontakt med kriminalforsorgen

Tak for din interesse i vores forskningsprojekt. Nedenstående står der lidt om projektet, og hvad din rolle bliver i det, hvis du vælger at deltage.

Formål med projektet

Projektet hedder EPPIC, og fokuserer på unge mellem 16 og 24 år, som er /har været i kontakt med kriminalforsorgen, og som har et forbrug af stoffer.

Det overordnede mål med projektet er at skabe viden om, hvordan stofbrug hos de unge bedst forebygges og håndteres. Udgangspunktet er, at de unge selvfølgelig er forskellige, og kan have forskellige ønsker, holdninger og behov.

Med udgangspunkt i de unges egne erfaringer ønsker vi at skabe viden om deres veje ind og ud af stofbrug: Hvad er for eksempel med til at man starter med at bruge stoffer, hvorfor bliver man ved, hvorfor skærer man ned, eller holder op – osv.

Vi vil også gerne skabe mere viden om de unges oplevelser af de 'systemer', som de indgår i (for eksempel behandling, forebyggelse, kriminalforsorgen), og hvorledes disse systemer påvirker den måde, de bruger stoffer på.

Din rolle i projektet

For at kunne undersøge disse ting skal vi her i Danmark interviewe 40 unge. Vi vil meget gerne interviewe dig, da dine erfaringer er meget værdifulde for vores projekt.

Vi vil blandt andet spørge dig om dine stofferfaringer, og hvad stofferne betyder / har betydet på forskellige tidspunkter i dit hverdagsliv. Vi spørger også indtil dine erfaringer med kriminalforsorgen.

Lidt mere om det praktiske

Interviewene varer oftest mellem ½-1 time. Interviewene bliver behandlet fortroligt, og vil kun blive anvendt til forskningsmæssige formål. De bliver anonymiserede, således at du ikke vil kunne genkendes af andre.

Interviewene lydoptages, og opbevares efterfølgende på en måde, så kun projektmedarbejderne har adgang til dem. De bliver slettet, når de har udtjent deres forskningsmæssige formål.

Udover interviews med 40 unge, skal vi også interviewe 5 professionelle.

Sammen med Danmark deltager England, Tyskland, Østrig, Polen og Italien i projektet. Den viden, der skabes i Danmark, ønsker vi at sammenligne med de andre lande.

Det samlede projekt ledes af Middlesex Universitet i London. Den danske del af projektet ledes og udføres af Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet, ved Vibeke Asmussen Frank (professor) og Maria Herold (adjunkt).

Informeret samtykke:

Deltagelse i forskningsprojektet EPPIC

Erklæring fra deltager:

Jeg har modtaget mundtlig og skriftlig information om det forskningsprojekt, jeg interviewes til. Jeg ved nok om formål, metode og vilkår for deltagelse.

Jeg ved at det er frivilligt at deltage, og at jeg altid kan trække mit samtykke tilbage. Jeg ved også, at interviewet anonymiseres. Interviewet lydoptages, og filen slettes, når den har udtjent sit forskningsmæssige formål.

Jeg giver samtykke til, at deltage i forskningsprojektet og har fået en kopi af dette samtykkeark.

Deltagers

navn:

Dato:

Underskrift:

Erklæring fra interviewer:

Jeg erklærer, at deltageren efter min bedste overbevisning har modtaget tilstrækkelig mundtlig og skriftlig information om projektet til, at vedkommende kan træffe en beslutning om deltagelse.

Interviewers

navn:

Dato:

Underskrift:
